

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 20.—
za pol leta 12.—
za četrt 8.—
za en mesec 3.—
za Nemčijo celoletno . . . 20.—
za ostale inozemstvo . . . 36.—

V upravištvu:

Za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.80
za en mesec 1.90
S pošiljanjem na dom stane na mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENEČ

inzerati:

Enostolpna petlitvrat (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več kot trikrat . . . 9 v

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrat 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljanju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno med tedne in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvu je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Sprejema naročnine, inzerate in reklamacije. —
Upravišškega telefona št. 183. —

Današnja številka obsega 8 stranl.

Konec brez slave.

Ali so se liberalci kaj pripravljali na včerajšnjo sejo deželnega zbora ali ne, ne vemo, to pa vemo, da so tako slabo in žalostno napravili, da so pred celo javnostjo brez razlike degradirani kot politični staropenzionisti najpristnejše sorte.

Debata glede nepotrditve ljubljanskega župana in razpusta avtonomnega ljubljanskega občinskega sveta, je pač jako važna zadeva. Komur je res kaj za načelo in za stvar, ta bi bil moral brezdvomno skrbeti, da bi se bila debata o tem v deželnem zboru vršila dostojno in če bi naši liberalci imeli saj še trhiho političnega razuma, bi bili z resnim nastopom v deželnem zboru lahko nekoliko pokrili napake, ki so jih v tej zadevi storili.

Mesto tega pa smo videli, da se liberalni poslanci niti v tej stvari, kjer gre za eno najvažnejših političnih pravic prebivalstva, pa tudi za njihov ugled in kožo, niso mogli toliko zdržati, da ne bi debate od svoje strani ponižali tako daleč, da so začeli s sumničenjem S. L. S. in njenega načelnika, nehali pa s pavšalno psovko zoper našo duhovščino in zoper zakrament svete izpovedi.

Po pravici je tem ljudem načelnik naše stranke zaklical, da bodo za to od ljudstva dobili primeren odgovor, ampak povdarjati je tudi treba, da bo ta odgovor kaj lahko dati. Saj jih tako skoro nič več ni in razdejani so tudi, da je groza. Če vzlic temu kandidirajo v Beli Krajini svojega Gangla, je to le kruta ironija. Dr. Tavčarjev napad na izpovednico je le dokaz, da celo najpametnejši med liberalci ni zmožen v boju zoper S. L. S. posegati po dostojnih sredstvih. Za take reči je pravzaprav najboljši odgovor zaničevanje in pomilovanje.

Ampak debata glede Hribarja je pokazala trhlavo liberalne stranke tudi še iz druge strani. Dr. Šusteršič je izjavil, da vlada misli na možnost, da bi Hribarja ne potrdila, na merodajnih vladnih mestih še ni našel brezpogojne volje in namere Hribarja ne predložiti.

Kaj se je torej zgodilo? Kdo je bil tisti, ki je vlado, ki se je odločnega protesta S. L. S. že zbala, pripravil do tega,

da je vendarle končno Hribarju odrekla potrditev? Na to pač ni treba odgovoriti, to vsak ve iz znane sodnijske obravnave. Liberalci je bil tisti, ki je vlad dal pogum, da je prekršila avtonomijo ljubljanskega mesta in bil je liberalni občinski svet, ki je tako razumno ravnal, da je prišel komisar na magistrat.

Zanimivo je bilo tudi odkritje deželnega predsednika, da je Ivan Hribar sam v uradni spomenici na osrednjo vlado izrekel načelo, da ima vlada čisto prav, če gleda na to, da sedi na županskem stolcu mož, kateri njej prija! Takega župana se seveda nobena vlada ne bo veliko ženirala.

Liberalci so ljubljanskega župana sami zamešetarili, so sami krivi, da je vlada kršila samoupravo naše prestolnice in so s tem le dokazali, kako je reforma ljubljanskega statuta bila krvavo potrebna reforma. To so pokazala dejstva in teža teh dejstev je bila, ki je včeraj tlačila liberalno manjšino v dež. zboru, ki si ni vedela drugače pomagati, kakor da je zajahala kulturno-bojno kljuse in storila za ves položaj krivo — spovednico.

Pravzaprav more slovensko ljudstvo biti le veselo, da liberalna stranka tako sama sebi grob koplje. Ne spovednica — sami se obglavljajo.

Iz včerajšnjega govora dr. Šusteršiča

v kranjskem deželnem zboru.

Mi varujemo skupne javne interese! Dr. Krek je dejal: Dežela je čisto mirna. Res je; pa še več je res: **Tudi Ljubljana je čisto mirna!** Nobena duša v Ljubljani ni razburjena. Ampak to, če je kdo razburjen ali ne, to je za nas čisto vseeno in zato ne povprašujem, kakor tudi ne povprašujem po tem, kako je prišlo do tega, da ni zdaj v Ljubljani nobeden mogel napraviti razburjenja. Mi ne delamo politike po tem, ali je kdo razburjen ali ne, marveč se držimo le tega: da varujemo javne interese v tej zbornici. In k tem interesom spada tudi občinska avtonomija, tudi občinska avtonomija mesta, ki je slučajno v rokah nam nasprotnih stranke, (Tako je! Odobranje.) in če jo kdo krši, jo bomo varovali! Ne varujemo se: na samoupravi, na selfguvernementu sloni državljanska svoboda. (Živahno pritrdjevanje.) Zato jo moramo braniti,

tudi če se gre pri tem slučajno za liberalno večino! (Burno odobranje.)

Fiksne ideje gospoda Trillerja.

In če je dr. Triller zaklical zopet svojo staro znano frazo o posavskih volilcih, ki bodo menda Ljubljano požrli, (Veslost.) sem se jaz natančno informiral koliko jih je in izvedel, da jih je približno 600, dočim je dr. Triller govoril o par tisočih (Smeji.), na drugi strani pa je veliko ljubljanskih meščanov, ki imajo pravico v posavskih občinah voliti. **Enaka pravica za vse, za kmeta in za meščana!** (Burno pritrdjevanje. Dr. Triller se silno ujezi in jame nekaj upiti o kmetih. Dr. Šusteršič: Pustite ga! Ima fiksno idejo. (Veslost.) Naj ima svojo fiksno idejo!

V obrambo naše duhovščine.

Zdaj pa moram reagirati na besede, ki jih zelo obžalujem, na besede, ki jih je izustil dr. Tavčar, od katerega bi kaj takega ne bil pričakoval, na besede o spovednici. On je sicer takoj popravi, a jaz moram tu odločno povzdigniti svoj glas in v imenu celega slovenskega ljudstva slovesno in z vso odločnostjo (Govornik govori z nenavadno resnostjo in odločnostjo.) protestirati, da se dela v tej zbornici kruta krivica duhovskemu stanu, tisti slovenski duhovščini, ki tako vzorno izvršuje svoje dolžnosti nasproti Bogu, sebi in ljudstvu, da je v čast ne samo naši deželi, marveč, da bi si vsaka dežela na vsem svetu morala čestitati in vsaki deželi le želimo, da bi tako vzorno duhovščino imela, kakor jo ima dežela Kranjska!

Ploskanja, ki je temu sledilo, viharnega odobranja in ogorčenih vzklikov zoper liberalno manjšino, ki so pretresali dvorano v tem momentu ni mogoče primerno opisati. Resne besede načelnika naše stranke so liberalce tako preplašile, da ne pridejo kmalu do sape. Najprej se oddahneta Pirc in Novak, ki se jameta nekaj strupeno vsajati. Dr. Šusteršič nato z visoko povzdignjenim glasom:

Slovenska duhovščina ni nikoli izrabljala svoje cerkvene avtoritete v politične namene! (Burno odobranje.)

Liberalni sodniki.

Pač pa bi bilo drugače, če bi mi začeli govoriti o marsikaterih — ne vseh, marsikaterih pravim — sodnikih, kako zlorablajo svojo službo (Burno odobranje.), na kak nesramen način (Viharno pritrdjevanje. Vzkliki od pov-

sod: Tako je!) zlorablajo svojo oblast, ki jo imajo v imenu cesarja, (Viharno vzklikanje in odobranje.), v strankarske namene, potem bi šele vi slišali! (Liberalci so kar poparjeni; jamejo klihati: Konkretna dejstva! Dr. Šusteršič: Konkretnih faktov je zadosti na razpolago; jih imamo na razpolago, če bo treba zadosti!) **Kar pa vi govorite o spovednici, to je sama fraza, ki ste jo zato iznašli, ker dobro veste, da vas ljudstvo ne mara, kervé, daniste prijatelji ljudstva!** (Viharno odobranje. Dr. Triller: To spada na shod, to ne spada v zbornico!) **Vi ste nas izzvali!** Če nečete, da vam tako odgovarjamo, pa se prihodnjič dostojno obnašajte! Nikar več s takimi frazami ne prihajajte semkaj; to se pravi: zastrupljati javnost in to ni v interesu ljudstva, pa niti ne vašem. Boste videli, kam boste prišli s tem, ali vam bo to v korist. **Na to boste od našega ljudstva vselej jasen odgovor dobili!** (Burno odobranje. Dr. Triller: Hočete nas vun vreči.) Ne bojte se, ne boste dali za to povoda.

Burna in velezanimiva seja goriskega deželnega zbora.

Gorica, 5. oktobra 1910.

Burna je bila nocoj prva seja deželnega zbora. Novoizvoljeni liberalni poslanci store obljubo, glavar se spominja pok. posl. Verzeznassija, nakar se prebero došle vloge, med katerimi so bili protesti slovenske duhovščine dekanatov Gorica, Kobarid, Kanal in Komen proti predlogu dež. odbora glede pregledovanja cerkvenih računov.

Ko je vladni zastopnik odgovoril še na nekatere interpelacije, se preide na dnevni red.

Lovski zakon.

Poslanec Fon utemeljuje na kratko spremembo lovskega zakona. Pridrži si daljše utemeljevanje pozneje. Predlog se odda gospodarskemu in juridičnemu odseku.

Pri predlogu posl. Bugatto (kriščanski socialci), ki zahteva, naj se veljavni poslovnik dež. zbora razdeli med poslance, je vzbudilo veliko veselost glasovanje, o katerem poslanci niso vedeli, kako se je izvršilo.

Dr. Gregorčič predlaga k dnevnemu redu, naj se točke o overovljenju volitev liberalnih poslancev

LISTEK.

Dekle z biseri.

Angleško spisal H. Rider Haggard. — Prevel J. M.

XXV. POGLAVJE.

Saturijevo plačilo.

Domicijan, cesarjev sin, je bil oni večer zelo slabe volje. Tisti dan se je marsikaj prigodilo, kar ga je jezilo. Prvo in glavno je bilo, ker je moral vse te dolge ure pri sprevedu gledati, da vsa slava ni veljala njemu, niti njegovemu očetu Vespazijanu, marveč njegovemu bratu, zmagalcu Judov. Tita je vedno sovražil — onega Tita, ki so ga ljudje ljubili radi njegovih kreposti, kakor so Domicijana sovražili radi njegovih grehov. Tit se je povrnil sedaj po sijajnem in uspešnem boju, da ga venčajo kot cesarja, on pa je moral preziran in skoro neopažen jahati za njegovim vozom. Tita so množice ploskale, senatorji so mu čestitali, vitezi in podjarmljeni knezi so se mu poklanjali: vse to je moral gledati Domicijan.

Preroki so mu pač pravili, da njegova ura še pride, da bo živel in vladal, ko bosta Vespazijan in Tit odšla Joli v Had.

Bile so pa še druge stvari, ki so ga jezile. Pred Jupitrovim templjem,

kjer so darovali, je bilo njegovo mesto postavljeno predaleč zadaj, kjer ga ljudstvo niti videti ni moglo. Pri gostiji, ki se je vršila potem, je voditelj gostbe pozabil hote ali ne hote nazdraviti tudi njemu.

A to še ni vse, kar ga je jezilo. Ona lepa vjetnica, deklica z biseri, se je udeležila spreveda brez njegovega dragocenega pasu, ki ga ji je poslal. Različna vina, ki jih je pil, mu niso storila dobro, tako da ga je ali radi tega ali pa zaradi velike vročine bolela glava. S tem se je opravičil pri gostih in odšel v svojo palačo.

Tukaj mu je nekaj odleglo, posebno ker je bil prepričan, da pride v kratkem njegov hišnik Saturij z lepo judovsko deklico, za katero se je toliko zanimal. To je gotovo, da se je prodaja morala vršiti zvečer in on je naročil Saturiju, da jo kupi za vsako ceno, celo za tisoč sestercejev. Kdo bi se pa tudi drznil udeležiti dražbe pri sužnji, ki jo je želel imeti cesarski princ Domicijan?

Ko je čul, da se Saturij še ni vrnil, ukazal je svojim najlepšim sužnjem, da so plesale pred njim in mu preganjale čas, sam pa se je navduševal s tem, da je pil še več vina, in sicer onega, ki ga je imel najrajši. Ko so mu vinski duhovi stopili v glavo, postal je ves divji, kakor po navadi v takih slučajih. Ena izmed plesalk se je izpodtaknila in pred časom stopila iz vrste;

zato je ukazal njenim tovarišicam, naj jo pretepejo z biči, na njeno srečo pa je uprav tedaj stopil v sobo suženj, ki je sporočil, da je Saturij zunaj.

»Kaj, sam?« vpraša princ in skoči na noge.

»Ne, gospod,« odgovori suženj, »neko žensko ima seboj.«

Pri tem sporočilu je bila njegova slaba volja v trenutku pozabljena.

»Poberite se vsi izpred mojih oči, jaz hočem biti sam. Sedaj, suženj, pa poklič! Saturija, da vstopi s svojo varovanko.«

Takoj se odgrne zavesa in vstopil je Saturij, ki si je mel roki in smehljaj, za njim pa z dolgim plaščem ogrnjena in v obraz s pajčolanom zakrita ženska.

»Torej si jo dobil,« pozdravi Domicijan hišnika.

»Da,« je rekel Saturij neodločno.

»Dobro, to uslugo si zapomnim. Vedno si bil zvest in zanesljiv zaupnik. Ali so bile ponudbe visoke?«

»Oh, gospod, neznansko — neznansko. Nikdar še nisem čul o takih ponudbah.«

»Nesramno! Kdo si je drznil in tekmoval z menoj?« opomni Domicijan. »No, koliko pa si dal zanjo?«

»Petdeset sestercejev, gospod.«

»Petdeset sestercejev?« ponovi Domicijan in se oddahne. »Seveda, tudi to je mnogo, vendar sem poznal lepa dekleta, ki so dosegla dražje cene. Draga

moja,« nagovori zagrnjeno žensko, »ti si danes gotovo utrujena po tem dolgem, neumnem sprevedu.«

Ker njegova »draga« ničesar ni odgovorila, je Domicijan nadaljeval:

»Skromnost zelo lepo pristojna deklici, vendar te prosim, da jo nekoliko časa odložiš. Razkrij svojo glavo, krasotica, da vidim tvoj obraz. Ne, to storim sam,« in stopil je nekoliko negotovih korakov proti njej.

Saturij je mislil, da je sedaj zanj ugodni trenutek. Domicijan je bil toliko vinjen, da bi bilo brez pomena, ako bi mu sedaj pojasnjeval to stvar; zato je gledal, da se čim preje odstrani.

»Plemeniti princ in zaščitnik,« je začel, »jaz sem svoje opravil, dovoli, da odidem.«

»Nikakor, nikakor,« je rekel Domicijan in se zaletel ob mizo. »Ti znaš dobro presoditi, kaj je lepo; no, to tudi jaz znam, saj sem najboljši mož v Rimu, veliko lepši nego Tit, četudi je on cesar, jaz pa ne. No, dekle, kakšno si? — Kje pa je vrhica? Saturij, najdi vrhico. Čemu pa si zvezal to ubogo deklico kakor egiptovsko mumijo in tako onemogočil svojemu gospodarju, da jo vidi?«

Ko to spregovori, seže z roko na glavo zadaj in pajčolan se odgrne. Pred njim stoji lepa deklica, prijaznega obraza, a vsa utrujena in prestrašena. Domicijan jo debelo gleda s svojimi

preloži na konec dnevnega reda, kar vzbudi med slov. liberalci velik vihar. Gregorčičev predlog je bil sprejet z glasovi laških liberalcev in poslancev slov. kat. stranke.

Dva govornika obenem.

Pri točki: podpora ital. trgovski šoli v Gorici zahteva Gabršček, da se preko tega predloga preide na dnevni red. Razlaga razne reči iz zgodovine te šole. Glavar mu jemlje besedo. Gabršček vpije: Nasilstvo! in govori naprej. Nekaj časa govori oba: Pajer in Gabršček. Med Gabrščkovim govorom dá glavar predlog za podporo trg. šoli na glasovanje. Za predlog glasujejo vsi Italijani. Gabršček govori naprej tudi med govorom posl. Berbuča, ki poroča o vodnjakih v Vrtojbi. Slednjič zavpije Gabršček: To je komedija! Nakar se zasmije sam in vsa galerija. Nekaj časa še govori sam zase, pije vodo, se ozira okrog sebe in nato klavrno sede.

Liberalci se nedostojno obnašajo.

Mučno je bilo, ko sta ob tej priliki Gabršček in Gregorin začela psovati dež. glavarja, ki sicer ne spada več na svoje mesto, a takega nastopanja proti njemu ni mogoče odobravati. Kričali so: Glušec stari! Kruljev je! itd.

Na vrsti je nato predlog dež. odbora, s katerim se vlada pozivlja, naj sklicuje goriški dež. zbor v času od 15. novembra do 31. decembra. Predlog utemeljuje Pettarin (laški liberal). — Dr. Bugatto priporoča, naj se sprejme le resolucija, naj vlada skliče dež. zbor na leto saj za 8 tednov. Med 15. nov. in 31. dec. vlada ne more sklicevati dež. zborov, ker tedaj zboruje državni zbor. Bugattov predlog je večina odklonila, Pettarinov sprejela.

Botegar Gabršček.

Dež. odbor je nadalje predlagal, naj se laškemu učiteljskemu društvu za izdajo laškega abecednika podaljša kredit 1000 K do leta 1911. Gabršček je protit, če: Če so Lahi tako kulturni, je čudno, da še sedaj nimajo abecednika. Vse pa, da ga imajo, ker tudi on prodaja laške abecednike. Zato je ta predlog nepotreben. Sprejet je bil predlog dež. odbora.

Občinski volivni red.

Pettarin utemeljuje potrebo novega občinskega volivnega reda na demokratski podlagi. Predlaga, naj se njegov predlog odda pravnemu odseku. Gabršček pa pravi, naj se izvoli poseben ustavni odsek 9 članov, ki naj rešeta obč. volivni red in izdela načrt tudi za nov deželni volivni red. Dr. Franko priporoča ustavni odsek, v katerega naj pridejo tudi zastopniki slov. veleposestva. Bugatto predlaga, naj se ta odsek izvoli pozneje.

Sprejet je bil predlog dež. odbora.

Gregorin, Franko, Rutar, Klančič v verifikacijskem odseku.

O volitvah v veleposestvu je poročal posl. Berbuč, da so se vršile nepravilnosti. Gregorčič pojasnjuje nerednosti in predlaga, naj se to volitvijo bavi verifikacijski odsek. Prizadeti poslanci so že prej odšli.

O Gregorinovi izvolitvi poroča dr. Stepančič, da je bila pravilna. Dr. Gregorčič predlaga, naj se izroči volitev verifikacijskemu odseku, ki naj dožene, če tak mož, kakor je Gregorin, spada v dež. zbor, posebno, ko se je v agitaciji posluževal nedovoljenih sred-

motnimi očmi in grdo se mu načmeri njegov obraz.

»Čudno!« je rekel, »zdi se mi, da se je dekle spremenilo! Mislim sem, da so njene oči modre in da ima kodraste črne lase. Ti so sicer črni, toda gladki. Kje ima pa ovratnico? Deklica z biseri, kaj si naredila s svojo ovratnico? Da, in zakaj nisi nosila pasa, ki sem ti ga danes poslal?«

»Gospod,« odgovori Judinja, »jaz nisem nikdar nosila ovratnice —«

»Moj gospod Domicijan,« začne Saturij, »tu je neka pomota, ki jo moram pojasniti. Ta deklica ni deklica z biseri. Za Mirijam so ponudili tako drago ceno, da mi je ni bilo mogoče kupiti, niti za tebe —«

Tu pa Saturij preneha, kajti Domicijan se grozno razsrdi. Hipoma ga zapuste vsled razburjenja vsi vinski duhovi; gledal je divje in krvoločno. Bil je videti kakor je v resnici bil: pol satir, pol zlodej.

»Pomota —« je rekel. »Kdo si je drznil in prevzel deklico z biseri — princu Domicijanu? In ti — ti si upaš pred mene s takimi marnjami in mi privedeš to konjsko smrč, namesto moje deklice z biseri —« Nato je stopil nazaj in začel pokati s svojimi rokami in glasno klicati.

V trenutku je bilo v sobi polno sužnjev in stražnikov.

stev. Oba Gregorčičeva predloga sta sprejeta soglasno.

Gabršček vržen iz dež. zbora.

Veliko senzacije je vzbudila razprava o Gabrščkovim volitvi. Gabršček je odšel iz dvorane. Poročevalec dr. Stepančič poroča, da je volitev bila pravilna. Dr. Gregorčič se spominja, kako je bil pred leti izključen na zahtevo Gabrščkovih pristašev neki poslanec, češ da je v preiskavi. A preiskava je bila ustavljena, poslanec pa vseeno izključen. Povdarja, da so se volivci sicer izrekli za Gabrščeka, a to še ni vse. Kdo naj bo v dež. zboru, o tem ne odločajo le volivci, ampak tudi dež. zbor. Gabrščkova svojstva so taka, da ga ni mogoče trpeti med seboj. Napada vse; na miru ne pusti nikogar, psuje duhovščino in druge. O njegovih gospodarskih zmoglostih ne vemo nič. Škodoval je deželi, ko je bil proti užitnini. Slab gospodar je zasebno, kar kaže slučaj v Solkanu in drugod.

Bugatto nasprotuje temu predlogu in pravi, da slovenski poslanci na Dunaju tudi ovirajo delo in laško univerzo. Bi se moralo tudi to izključiti.

Predlog dr. Gregorčiča, da se Gabršček izključi, je bil sprejet z vsemi proti glasovom treh laških kršč. socialcev. Nato se je seja zaključila. Prihodnja seja v ponedeljek ob 10. uri dopoldne.

XXVI. seja kranjskega deželnega zbora.

Včeraj popoldne se je nadaljevala dopoldne prekinjena seja kranjskega deželnega zbora. Sejo je otvoril in vodil namestnik deželnega glavarja baron Lichtenberg. Med predsedstvenimi poročili poroča o vloženi nujni predlogih ter nakaže številna poročila deželnega odbora raznim odsekom.

NOVI LJUBLJANSKI STATUT.

Deželni odbornik dr. Vladislav Pegan se oglasi k predzadnji točki dnevnega reda k besedi ter predlaga, da se poročilo deželnega odbora o načrtu zakona glede izpremembe občinskega reda in občinskega volivnega reda za deželno stolno mesto Ljubljana ne odkazuje z ozirom na § 24. deželnozborničnega poslovnika odseku, temveč se takoj razpravlja o njem v zbornici.

Dr. Tavčar in dr. Triller ugovarjata.

Grof Barbo izjavi, da se Nemci pridružujejo predlogu dr. Tavčarja.

Pri glasovanju je bil sprejet predlog dr. Pegana z glasovi poslancev S. L. S.

Poročilo deželnega odbora.

Visoki deželni zbor!

Deželni zbor je v deželnozbornski seji dne 26. januarja 1910 sklenjeni načrt zakona, s katerim se izpreminjajo in popolnjujejo nekatera določila občinskega reda za deželno stolno mesto in uveljavi nov občinski volivni red, predložil vladi s prošnjo, da se izposluje zanj Najvišje odobrenje. Vsled dopisa c. kr. deželnega predsedstva v Ljubljani z dne 17. septembra 1910, št. 2206/pres., je ekselencija gospod minister za notranje zadeve s pridržkom definitivne presoje tega zakonskega načrta s strani vlade z razpisom z dne 14. septembra t. l., št. 4953 M. l., k §§ 40. in 81. občinskega reda in § 48. občinskega volivnega reda sledeče:

»Primito to žensko,« je rekel, »in jo umorite! Ne, to bi povzročilo vihar, ker je ena izmed Titovih vjetnic. Ne umorite je, marveč vrzite jo na cesto.«

In zgrabili so deklico in jo odvedli.

»Oh, moj gospod!« je začel Saturij.

»Molči, človek, sedaj pride vrsta nate. Primito ga in zvežite. Vem, da si osvobojenec in rimski državljani; obljubim ti pa, da boš kmalu sin Hada. Prinesite težkih palic in ga bičajte, dokler ne umrje.«

Strašno povelje se je izvršilo, palice so žvižgale po zraku in nesrečni Saturij je ječal in se zvijal pod udarci.

»Lopovi,« zakričal cesarski divjak, »jaz vas bom naučil, kako udariti,« in iztrgal je enemu izmed sužnjev palico in planil nad svojega komornika, ki se je zgrudil na tla.

Saturij je videl nad seboj Domicijana in vedel je, da bo v par trenutkih mrtev, ako se mu ne posreči pripraviti Domicijana do drugih misli. S težavo si je pomagal na kolena.

»Princ,« je zastokal, »čuj, predno udariš. Ti me lahko usmrtiš, ako hočeš, ker si opravičeno razsrdjen. Umreti pa po tvoji roki, je taka čast, da je ne zaslužim. Zapomni si pa, strašni gospod, ako me umoriš, nikdar ne najdeš deklice z biseri.«

(Dalje prihodnjič.)

skega volivnega reda sledeče pripomnil: V § 40. o. r. je govor o različni porazdelitvi doklad glede onih davčnih vrst, pri katerih je sklenil deželni zbor za deželne doklade različno porazdelitev. Ker pa ni dopustno, da se, če je ta splošni pogoj dan, pobiranje različnih odstotkov dovoli brez vsakega ozira na visokost odstotkov pri deželnih dokladah, naj bi se dalo drugemu stavku § 40. sledeče besedilo: Če pa se deželne doklade k direktnim davkom nalože v različnih odstotkih na posamezne razrede teh davkov, je tudi stopnjevanje občinskih doklad v enakem razmerju dopustno. — V § 81. o. r. se zahteva za doklade od 35 do 70 % direktnih in od 30 do 50 % užitninskih davkov odobrenje deželnega odbora, dočim je pobiranje višjih doklad odvisno od dovolitve deželnega zbora in Najvišjega odobrenja. — Ker je z ene strani z nadziralnega stališča želeli kompetenco deželnega odbora v dosedanji izmeri in ker bi bilo z druge strani pri tesni in vedno ožji zvezi državnih in avtonomnih financ neprimerno vsako krčenje vpliva državne finančne uprave na finančno upravo občin, naj se § 81. načrta izpremeni tako, da se odbrže kompetenčne meje za dovoljevanje doklad po zmislu § 81. sedaj veljavnega občinskega statuta. — Proti zahtevi Najvišjega odobrenega sklepa deželnega zbora mesto deželnega zakona pa ne bi bil pomislek. V § 48. o. v. r. se nahajajoče določilo je v toliko nepopolno, da je v njem skrbjeno le za porazdelitev dveh ostalih mandatov. Ker se pa pokaže lahko tudi več ostalih mandatov, zlasti v slučajih, če se volitve udeležijo večje število strank, naj bi se v § 48. izrazilo, da je nadaljne ostale mandate odkazati po načelu, ki velja za odkazanje 1. in 2. ostalega mandata, posamnim listam po številu nanje odpadlih glasov. — Deželni odbor nima pomislekov vpoštevati te pripomnje in zato predlaga: Visoki deželni zbor naj navedene paragrafe v sledečem besedilu odobri, in sicer:

a) Glede občinskega reda:

§ 40.

Praviloma je doklade k direktnim davkom porazdeliti na vse v občini predpisane davke te vrste, brez razločka, je-li davku podvrženi občan ali ni, ter jih naložiti v enaki meri na vse razrede teh davkov. Če pa se deželne doklade k direktnim davkom nalože v različnih odstotkih na posamezne razrede teh davkov, je tudi stopnjevanje občinskih doklad v enakem razmerju dopustno.

Občinskega sveta sklepi (§ 57.), da se odtuji glavinska lastnina občine in njenih zavodov (§ 34.), katere vrednost presega znesek 10.000 K, a ne onega 100.000 K, potem da se zastavi ta lastnina, da se najame posojilo in izvrši kreditna operacija kakor tudi da poroštvo (§ 36.), pri čemer gre za zneske v ravno omenjeni visokosti, dalje da se uvede občinske doklade k tekočim davkom (§ 39.), katere ali same zase ali v zvezi z dokladami, ki so že naložene v poplačilo nepokritih potroškov za občinske namene, presegajo 25 odstotkov direktnih davkov ali užitninskega davka, potrebujejo odobrišila deželnega odbora. Da se sme odtujiti glavinska lastnina občine in njenih zavodov v vrednosti nad 100.000 K, potem da se sme ta lastnina zastaviti, da se smejo najemati posojila in izvrševati kreditne operacije, kakor tudi da se smejo dati poročstva, pri čemer gre za zneske nad 100.000 K, ravnotako da se smejo uvesti doklade, ki presegajo 50 odstotkov direktnih davkov ali 30 odstotkov užitninskega davka, naposled da se smejo uvesti nove naklade in davščine, katere ne spadajo v vrsto omenjenih doklad (§ 39.), kakor tudi da se povišajo že obstoječe naklade in davščine te vrste, treba je dovolitve deželnega zbora in Najvišjega odobrenja.

b) Glede občinskega volivnega reda:

§ 48.

Ako vsota teh posamnim listam pripadlih mandatov ne doseže števila vseh mandatov, ki jih je oddati, pridel se prvi ostali mandat oni listi, ki je združila v dotičnem volilskem razredu nase največ listnih glasov; eventualni drugi ostali mandat pa oni listi, katera ima za prvo največ listnih glasov. Nadaljne ostale mandate je po načelu, ki velja za pridelitev prvega in drugega ostalega mandata, odkazati posamnim listam po številu nanje odpadlih glasov. Pri enakem številu glasov odloči žreb.

Dr. Pegan

predlaga, da se spremembe, navedene v poročilu, sprejmejo neizpremenjene. Dr. Triller psuje ljubljanske okoliščine.

Dr. Triller trdi, da se dela razlika med Ljubljano in drugimi statutarni-

mi mest. Prosi, da se naj krivice v novem mestnem statutu popravijo v odseku. Ljublj. občina se more po novem statutu razširiti do Šmarne gore. (Dr. Šusteršič: To bo pa cel Pariz!) Krivica je, ako Posavčan voli v Ljubljani, kakor tudi ni prav, ako ima volivno pravico Ljubljaničan na Posavju. (Dr. Pegan: Pa jo ima!) Dr. Triller zaničljivo trdi, da vé, kako bodo volili tisti Posavci in Barjani, kako bodo majorizirali Ljubljano. Kliče: Izrabljali jih boste! (Burno ugovarjanje.)

Dr. Triller psuje duhovščino.

Dr. Šusteršič je napadel danes sodni stan. (Klici: Kdo je to rekel — sodni stan?) Trdi, da je sodnik izven sodne dvorane ravno tako prost, kakor duhovnik. Nikakor pa ni prav, ako se agitira v cerkvi. (Lavrenčič: V cerkvi se ne agitira!) V vsaki kranjski cerkvi se agitira! (Burni ugovori in vihar.) Izrablja se vera in spovednica! Vsled tega pa, kakor raste moč S. L. S., pada njen ugled. (Smeh. — Jarc: Ja, pri vas!) Dr. Triller zavrača lepe dr. Šusteršičeve nauke ter pravi, da je že dovolj učen. (Smeh.) Ako se uda deželni zbor v točki o diferenciranju davkov, se kloni po nepotrebnem vladi.

Odgovor na surovosti.

Dr. Lampe odgovarja, da sta v razpravi dva paragrafa mestnega statuta, ki nista v nikaki zvezi s tem, kar je povedal dr. Triller. Konstatira, da se gibljejo liberalci v zelo ozkem krogu. Vedno govore samo o cerkvi in spovednici. Poslanci S. L. S. pa delajo brez ozira na vse klerikalne fantome, ki blodijo po liberalnih glavah. Kdo pa je tisti, ki hoče kulturni boj? Ali S. L. S.? Ali ta hujska in zabavna? Poglejte časopise in liberalne shode! Kdo hoče zbuhati najnižje ljudske strasti? In če branimo svoje verske ideale, branimo ideale svojega ljudstva! (Veliko odobravanje.) Kdo govori o cerkvi in o spovedi? Tisti, ki nikdar v cerkev in k spovedi ne gredo. Zato pa tudi ne morejo o tem govoriti, kar najmanj poznajo, zato so tudi vse te njihove besede neresnične. — Vidim pri vas poizkus delati razdor med kmečkim stanom in meščanom. Potrebno pa je, da organiziramo ljudstvo ne stan proti stanu, ampak stan poleg stanu. (Veliko odobravanje.) Dr. Triller je trdil, da kmet odira. (Klici: Nečuvno!) Vprašam pa, zakaj hiti vse z dežele v mesto? Zato, ker je na deželi boljše? Pustite naše kmete, mi ne napadamo meščanov. Dr. Triller je očital, da se hoče deželni zbor ponizati pred vlado. Tudi mi smo glasovali za diferenciranje doklad, ker stojimo na stališču, da naj oni sloji, ki lažje nosijo bremena, plačujejo večje davke. Mi bi radi to tudi za deželo. Vemo pa, da bi kaj takega ne dobilo potrjenja in bi bil samo udarec v vodo. Finančni minister stoji na stališču, da je davke diferencirala že dovolj država, zato nikakor ne dopusti diferenciranje doklad. (Dr. Triller: Kaj pa na Dunaju?) Tudi o tem sem se informiral ter sem izvedel, da vlada kaj takega nikjer ne bo več dovolila. Govornik je mnenja, da se vsa zadeva pospeši, da tako prej zavlađa v Ljubljani stanje, kakor je mestu primerno. (Odobranje.)

Dr. Tavčar

povdarja, da se hoče omejiti v svojih izjavanjih samo na zakon sam. (Dobro-klici!) Protestira, ker je minister Haerdlt dejal, naj deželni odbor sam reši spremembo zakona. Vemo, da bo ta zakon v štirih dneh sankcioniran. (Dr. Šusteršič: Bravo!) Z vašega stališča je prav. (Dr. Šusteršič: Delavci bodo veseli!) Dr. Tavčar protestira proti »nakanbi« vlade, kršiti na ta način pravice deželnega zbora. Od župana Hribarja sem zvedel, da bo ta zakon potrjen, ker nima dež. vlada nič proti njemu. (Dr. Lampe: Če je pa vse pametno!) Povsod imajo štiri volivne razrede, samo v Ljubljani bodo imeli tri! (Dr. Triller: V Gradcu tudi štiri!) — Dr. Lampe: Pa je za nič! Narejeno je za nemško prebivalstvo!

Dež. predsednik baron Schwarz

odgovarja dr. Tavčarju, da minister ni zahteval, ampak dal deželnemu odboru na prosto, da izvrši glede statuta spremembe na kakršenkoli način. Ugovarja, da bi bilo sploh kdaj mogoče, da bi kak minister bil strankarsk, kar vzbudi med poslanci precej veselosti.

Modri Gangl

pravi, da bo njegova beseda kratka, kar pa povzroči nemalo začudenja v zbornici in na galeriji. Klati isto kot dr. Triller. Ko konča svoj govor, pravi, da se šele oglašja k besedi in protestuje proti novemu ljubljanskemu statutu. S tem protestom se vsede.

Dr. Šusteršič

izjavi: Nimam poklica in moja naloga ni, braniti sedanje ministrstvo. Toliko pa moram reči, da je Haerdtl pokazal veliko več zmisla za deželno avtonomijo kakor pa dr. Tavčar. Dr. Tavčar pozivlja ministra, da bi moral poseči vmes minister in deželnemu zboru nekaj oktroirati, namreč štiri volivne razrede, česar deželni zbor noče. Minister pa je prepustil deželnemu odboru, da sam razsodi, koliko ima delokroga. Postavil se je na stališče, da je deželni odbor odgovoren samo deželnemu zboru, ne pa ministru. Govornik zavrača Tavčarjeve ugovore zoper tri volivne razrede v mestnem statutu. Glede diferenciranja doklad, je govornik proti stališču vlade, a minister je rekel, da ne dovoli tega niti za deželo, kaj še za mesta. Treba je, ali ugoditi ministru, ali pa vreči v koš moderen volivni red. (Dr. Triller: Bo pa drug minister prišel.) Da, jaz bi bil strašno vesel, da bi ti ministri šli, pa tega žalobog še nisem dosegel! (Veselost.) Ali na tisoče ljubljanskih meščanov bi se čakalo leta in leta na volivno pravico, ako bi čakali, da pride novo ministrstvo. Saj ko bo prišel nov finančni minister, bomo pa takrat statut primerno predelali in takrat se bo dr. Triller z nami strinjal. Gosp. dr. Triller se je pečal tudi z mojo osebo. Očital je, da sem napadel ves sodni stan. To pa ni res. Izrečno sem povdarjal, da je postopanje nekatereih sodnikov tako, kakršno ni na mestu, zakaj velika večina sodnega stanu je vzorna. Zato, kar sem pa trdil o nekaterih izjemah, prinesemo dokaze, in ako dotičnim gospodom ne bo všeč, naj se zahvalijo vam! Jaz nisem napadel stanu, pač pa je dr. Triller napadel duhovski stan, ni pa navedel nobenih faktov. Mi bomo slučajne v sodnem stanu primerno stigmatizirali. Vi, ki ste pa začeli napadati, pa prinesite prvi dokaze za izrabljanje spovednic. Mene osebna čutila in politiki ne vodijo. Pri tem, kar sem rekel o nekaterih sodnikih, ostanem! To so gospodje, ki jih sicer osebno ne poznam, pač pa iz sodnih aktov. — Dr. Tavčar in dr. Triller sta zahtevala, da bi vzeli v pretres spomenico ljubljanskega obč. sveta o spremembi statuta. Mi smo izvedeli mnenje obč. zastopa o statutu po zastopnikih mesta tukaj v zbornici, ki smo ga primerno seveda uvaževali. Sklenili smo sicer, da dež. odbor pozove mestni svet, naj izreče mnenje in pošlje k vladni skupaj z zakonom, a to mnenje za nas ni merodajno, saj smo sklenili statut brez tega mnenja. Ljubljana pa bo hvaležna za novi mestni statut.

Zastopnik trg. in obrtne zbornice dr. Novak

izjavlja, da pozivu dr. Šusteršiča, naj odloži zastopništvo trg. in obrtne zbornice kot deželni poslanec, ne bo sledil. (Smeh. — Klici: To pa res ni hinavščina! — Saj to smo vedeli!) Izjavlja, da bo glasoval proti poročilu dež. odbora.

Poročevalec dr. Pegan

pobija pomisleke liberalnih govornikov. Konstatira, da se pri generalni debati ni stavil od nobene strani predlog, naj se poročilo dež. odbora odda odseku. Predlaga, da se preide v specialno debato.

Pri glasovanju so šli liberalci demonstrativno vun. Tako so varovali interese liberalne stranke. Predlog za izpremembo ljubljanskega mestnega statuta se je sprejel z glasovi S. L. S. in veleposestva.

Pokopališki odsek.

Po desetminutnem odmoru utemeljuje dr. Triller svoj nujni predlog, da deželni zbor pozivlja deželno vlado, naj v postavnem roku takoj razpiše ljubljanske občinske volitve. Pravi, da interpretacija barona Schwarza § 87. obstoječega mestnega statuta nikakor ni prava, ker se morajo volitve razpisati takoj po preteku štirih tednov po razpustitvi občinskega sveta, ne pa šele uvesti postopanje volitev. Predlaga, da se predlog izroči ustavnemu odseku. (Klici: Pokopališkemu! Smeh.)

Za predlog glasujejo samo liberalci ter je bil zaradi tega pokopan.

Dr. Novak za neomejeni uvoz živine.

Dr. Novak utemeljuje nujni predlog, naj deželni zbor pozove vlado, da preskrbi neomejen uvoz žive in klavne in zaklane živine iz južnih dežel, kakor tudi da zapre izvoz živine v Nemčijo. Obenem se naj dovoli neomejen uvoz argentinskega mesa. Predlog je propadel z liberalnimi glasovi.

Nujni predlog dr. Zajca za reorganizacijo c. kr. deželne zdravstvenega sveta.

Dr. Zajc in tovariši so vložili sledeči nujni predlog:

Deželni zbor skleni,

1. C. kr. vlada se pozivlja, da reorganizuje c. kr. deželni zdravstveni svet vojvodine Kranjske tako, da v zmislu zakona z dne 30. aprila 1870., drž. zak. št. 68 zviša število članov te korporacije na šest.

2. Pri imenovanju udov v c. kr. zdravstveni svet se vlada oziraj na razne stroke zdravstva in pa na narodno pretežje slovenskega prebivalstva dežele.

3. Predlog je v zmislu § 22 deželnozbornskega poslovnika obravnavati nujno in izročiti upravnemu odseku.

Dr. Zajc utemeljuje: Osrednja vlada je uvidela potrebo reorganizacije višjega zdravstvenega sveta. Za reorganizacijo deželne zdravstvenega sveta pa se vlada ni zmenila, kljub temu, da govori za to specializiranje zdravniških ved, interese dežele in ozir na praktične zdravnike. Ko se je reorganizacija izvršila, smo videli, da ni v višjem zdravstvenem svetu niti enega Slovenca. Analogno, ko se je izvršila reorganizacija višjega zdravstvenega sveta, bi se morala izvršiti tudi reorganizacija deželne. Dež. zdravstveni svet temelji še na zakonu iz leta 1870. Koliko se je že v tem času spremenilo! Specializirale so se posamezne zdravniške stroke, kot higijena, bakteriologija itd. Ako pa pomislimo, da organizacija kranjskega dež. zdravstvenega sveta niti po zakonu iz leta 1870. ni izvedena, potem je jasno, da je bolj zastarel kot zakon sam. Razlog, ki nam še veleva reorganizacijo deželne zdravstvenega sveta, pa tiči tudi v narodni strukturi naše dežele. Vlada je imenovala v zdravstveni svet tri Nemce in enega Slovenca. Vlada bo seveda odgovarjala, da hoče imenovati ravno specialiste. Ima prav in nima prav. Med tremi Nemci je eden ginekolog, drugi okulist, tretji pa nikakor ni specialist. Vlada naj popravi v interesu celokupne koristi kranjske dežele napake v zdravstvenem svetu. Vlada pa naj popravi tudi krivico napram slovenskim zdravnikom s tem, da se imenuje še dva Slovenca strokovnjaka v dež. zdravstveni svet. Na ta način se bodo preprečili taki dogodki v zdravstvenem svetu, kakor so bili 28. pr. m. V tej seji se je zgodila krivica najhujše vrste slovenskemu ljudstvu. Zahtevali smo, da se vodi slovenski zapisnik. Predsednik pa je odklonil predlog (Cujte! Cujte!) ter sploh ni pustil o njem razpravljati. Predsednik in podpredsednik je izvoljen od zdravstvenega sveta, zato ima dolžnost, da daje na glasovanje stavljen predloge. Predsednik je odgovoren samo zdravstvenemu svetu in javnosti. Nam se gre za to, da nastanejo normalne razmere glede na javno zdravstvo in narodno strukturo dežele. — Formalno predlaga, naj odsek poroča o predlogu tekom enega tedna.

Za predlog so glasovali poslanci S. L. S. in liberalci.

ELEMENTARNE NEZGODE.

Dr. Lampe in tovariši so vložili sledeči nujni predlog:

V mnogih krajih kranjske dežele je letos toča pobila in je naredil zlasti črv po celi deželi obilo škode. Ker je deželnemu zastopu pri pičlih sredstvih, ki so deželi na razpolago, nemogoče, nujne pomoči potrebnim kmetovalcem dati podpore, predlagamo:

Deželna vlada naj izposluje izdatno podporo po elementarnih neizgodah in po črvu oškodovanim poljedelcem, zlasti za nakup semen in gnojil.

ZA NAŠEGA KMETA.

Deželni odbornik dr. E. Lampe utemeljuje v kratkih besedah nujnost svojega predloga. Splošno je znano, da je črv mnogo naredil škode na njivah in travnikih. Ta stvar je nujna in se tiče vseh. Dr. Novak je govoril o argentinskem mesu. Ako pa hočemo imeti dobro meso, pa podpirajmo kmeta in pomagano bo vsem.

Predlog je bil sprejet.

ZA VINOGRADNIKE.

Poslanec Matjašič in tovariši so vložili sledeči nujni predlog:

Ker so povzročile letos različne uime, toča, peronospora itd., kakor tudi črv vinogradnikom v deželi kranjski ogromno škodo, skleni deželni zbor sledeče:

1. Osrednja vlada se pozivlja, da odpiše brezobrestno posojilo, dovoljeno za obnove vinogradov.

2. Osrednja vlada se pozivlja, naj da izdatno podporo, ki bo ž njo omogočeno prizadetim vinogradnikom nabaviti za znižano ceno vkoreninjenih trt, umetnih gnojil, modre galice in žvepla.

Posl. Matjašič utemeljuje nujnost predloga, ker so vinogradi trpeli mnogo vsled peronospore in zaradi toče. Prizadeti so vinogradniki tako, da največji bodo imeli letos komaj 5 hekto-

litrov vina. Pozivlja osrednjo vlado, da odpiše vinogradnikom brezobrestno posojilo ter da tudi denarno podporo za vzgojitev dobrih vinogradov.

Predlog se je sprejel, nakar je namestnik glavarjev zaključil sejo.

ČEHI IN ŽENSKA VOLIVNA PRAVICA.

Praga, 5. oktobra. Pred sejo narodno politične komisije je prišla velika deputacija zastopnic čeških ženskih društev k načelniku čeških klubov s prošnjo, naj se pri razširjenju deželnozbornske volivne pravice prizna aktivno in pasivno volivno pravico tudi ženskam. Poslanci so opozarjali na težkoče, ki bi se stavile vpeljavi ženske volivne pravice v avstrijske postavodajne zastope, tako da v sedanjem času pač ni misliti na uresničenje stavljenih zahtev.

ČEŠKI DEŽELNI ZBOR.

Praga, 5. oktobra. V nacionalno politični komisiji češkega deželne zbornice se razmere ugodno razvijajo in je upati na spravo.

ZDRAVJE DR. KRAMAŘA.

Praga, 5. oktobra. Poroča se, da se je poslancu dr. Kramařu že zboljšalo toliko zdravje, da bo v soboto lahko nastopil potovanje na Dunaj.

ZASEDANJE DELEGACIJ.

Letošnjim delegacijam predseduje član poslanske zbornice. Zadnjič je predsedoval Poljak Madeyski, letos pa zahtevajo nemški svobodomiselnici predsednika, in sicer se prekljata za predsedstvo dr. Lecher in dr. Nitsche. Ogrska magnatska zbornica je včeraj izvolila delegate. V Košutovi stranki je nastal zaradi delegacij resen spor. Stranka razpolaga s štirimi delegati, kandidatov je pa deset.

DOGODKI NA AVSTRIJSKO-LAŠKI MEJI.

Kakor smo poročali, so pred nekoliko dnevi avstrijski orožniki odvzeli članom italijanskega alpskega kluba ob priliki nekega izleta na Cima Dodici zastavo v italijanskih barvah. Cesarški namestnik pl. Spiegelfeld je sedaj uređil, da se zastava vrne Italijanom. S tem je ta obmejni spor rešen.

AVSTRIJA IN ITALIJA.

Iz Milana se poroča, da italijanski krogi žele, da se sestaneta bodoče leto v Milanu italijanski kralj in avstrijski prestolonaslednik. »Berliner Tagblatt« objavlja intervju z bivšim italijanskim ministrom posl. Ferrarisom, ki je izjavil, da je približala alianca Turčije z Rumunijo Italijo Avstriji, ker zagotavlja status quo na Balkanu. Obe državi si nista zaupali, ker sta se bali, da pridobi ena ali druga kak kos Balkana. Glede na Aehrenthalov turinski obisk je Ferraris skeptičen. Očital je Avstriji, da se oborožuje na morju in ob italijanski meji in tako silijo Italijane, da se tudi pripravljajo proti Avstriji. Naglašal je, da se je pričela pripravljati Avstrija. Na spore ob meji Ferraris ne polaga nikake važnosti. Rezerviran je bil glede na laško uni-verzo. Izjavil je pa, da bi Avstrija dokazala, če ustanovi v Trstu laško univerzo, da želi z Italijo živeti v pristrnem prijateljstvu.

MENČIKOV O IZVOLSKEM.

V »Novem Vremenu« obsoja Menčikov politiko Izvolskega, bivšega ruskega zunanjega ministra. Očita mu, da je dosegel, da so Japonci anektirali Korejo, Avstrijci Bosno in Hercegovino in da sta se še pridružili trozvezi Turčija in Rumunija. Ne zdi se mu za rusko stvar ugodno, ker je postal Izvolški ruski poslanik v Parizu, češ da Izvolški pač rad kombinira, a da ni dovolj spreten in obstoja zato nevarnost, da nastopi pot matadorja triple entente in tako razdraži nemškega bika na Rusijo. — Mogoče ne bo tako hudo, kakor sodi Menčikov. Saj tako sodimo z ozirom na današnja poročila, da obišče nemški cesar Viljem že to soboto v Friedbergu ruskega carja in ker se zopet zasede mesto ruskega poslanika na Dunaju z dosedanjim rumunskim poslanikom Giersom, kar bi se bilo že zdavnaj zgodilo, da se ni upiral Izvolški izvesti tozadevni carjev ukaz.

OGOLJUFANA SRBSKA VOJNA UPRAVA. — BOJ MED BULGARI IN TURKI.

Belgrajska »Politika« ostro piše proti tistim funkcionarjem srbske armade, ki prevzemajo za armado pokvarjene stvari. Dognali so namreč, da je polovica patronov za nič, ki so jih dobavili na Francoskem. — V Kirajalu so se spopadli 30. m. m. turški vojaki z neko bolgarsko patruljo. Turki so ustrelili enega bolgarskega vojaka.

AVSTRIJSKA VOJAŠKA GODBA V BUENOS-AIRESU.

Godba 4. pešpolka »Hoch und Deutschmeister« se je danes odpeljala v Buenos-Aires, kjer bo prirejela na mednarodni razstavi koncerte. Stroške pokrije znani veleindustriec Krupp. Godba, močna 58 mož, bo 70 dni odsotna.

BOJ OB ČRNOGORSKO-TURŠKI MEJI.

Ob črnogorsko-turški meji se je bil šesturni boj s turškimi vojaki. Borili so se Turki s prebivalci vasi Vetišca, ki niso hoteli turškimi oblastim izročiti orožja. Vetiščani so pobegnili v Črno goro.

Pismo iz Rima.

Kolere italijanska vlada kar ne more utajiti, čeprav si še tako zelo prizadeva. Gnezdo te morivke je v Neaplju; to niso več posamezni slučaji, to je prava epidemija, ki razsaja zlasti med siromašnimi ljudmi. Sicer je vlada doslej oficijelno priznala in razglasila javnosti le »en pravi slučaj kolere«; druge je zakrivala z besedo »gastroenteritida«, ki pa ravno tako gospodari in ljudi z isto mrzlično naglico na oni svet pošilja, kakor kolera. V Rimu pravijo gastroenteritidi, če jo kdo iz Neaplja seboj prinese, ali mu jo iz Neaplja pošljejo — kar se je tudi že zgodilo — tudi zdravniki čisto podomače: kolera. Kar spotoma izpremeni ime! — Največ ljudi je v Neaplju zadnje čase za kolero zbolelo, ker so jedli sirove ostrige in druge »frutti di mare«, ki so okuženi s kolera-bacili. Zanesli so se kolera-bacili med ostrige, moluske, male koščake po kanalih, ki se stekajo v morje, pa so bili okuženi po bolnikih za kolero. Hkrati so ribiči vlovili v zalivu Sv. Lucije (kamor se ti okuženi kanali odteka) nenavadno veliko število ostrig, molusk itd. Toda vsled vesti o koleri so cene nenadoma padle in tako se je siromašnega in izvečine lačnega ljudstva polastila velika požrešnost — kakor pravijo laški listi — po naše bi se reklo: siromaki so se hoteli enkrat poceni po gosposko dositega najesti; — in gastroenteritida je zagospodovala; po naše: Kolera je začela med siromaki strašno gospodariti. Do sto slučajev je bilo vsak dan naznanjenih. Koliko jih je pa pri znanem strahu laških siromakov pred gosposko in vsled neodpustljive zanikarnosti prikritih ostalo, tega nikar ne preiskujmo.

Ker je vlada nevarnost »gastroenteritide« zakrivala, zato se ljudstvo tudi ni nič varovalo in tako se je prigodilo, da so se okužene ostrige tudi drugam pošiljale. V Rimu je v ulici Condotti neka gospodična dobila moluske v dar iz Neaplja — in je takoj dobila kolero; njeni hišini, ki je iste vrste molusk jedla kuhane, se ni nič posebno hudega zgodilo, čeprav jo je tudi nekoliko »vilo«.

Ker je bila nevarnost vedno večja in vladna vmemarnost takorekoč popolna, se je v Neaplju osnovalo društvo meščanov, ki na svojo roko preiskuje vsa stanovanja, v koliko so v nevarnosti pred morivko vsled zanemarjenosti itd. Tudi vlada je navsezadnje posegla vmes in izdala nekaj prav umestnih odredb. Med drugim je strogo prepovedano v celi provinciji prodajati ostrige, moluske, male koščake in sploh takozvane »morske sadeže« (frutti di mare), prepovedano je dalje izvažati iz vseh neapolitanskih zalivov imenovane morske užitne živali, prepoveduje se kakoršnakoli uporaba morske vode v bližini obrežja. To so pač lepi dekreti, toda kdor pozna laško upravo, si ravno preveč ne obeta; saj se dobe celo med poslanci, ki bi imeli v prvi vrsti skrbeti za blagor celega ljudstva, dobe se — pravim — ki na ljubo svojemu mandatu poizkušajo izposlovati temu ali onemu vplivnemu trgovcu z moluski in — kakor se sliši — tudi izposlujejo, da sme naprej neovirano tržiti s smrtno nevarnim blagom; tako »umirajo milijoni, da se eden veseli«. Zadnji čas se vendar zdi, da je oblast strožje nastopila in se tudi že nekoliko pozna. Tako so včeraj oficijelno naznanili le 24 novih slučajev. Bog daj, da se ta strašna nevarnost res omeji. Saj ni v nevarnosti samo Italija, ampak tudi v Avstrijo se po ladjah kaj lahko tudi od te strani zanes. Te dni sta na neki ladji, ki je plula iz Neaplja v Genovo dve osebi za kolero umrli. Nismo v nevarnosti samo v Rimu, ampak ste v nevarnosti tudi vi tam gori. Sicer se pa pri nas varujemo; svežega sadja še nisem pokusil, kar sem to jesen v Rimu, dasi lepo smejoče se grozdje in debelolične breskve človeku silne izkušnje napravljajo. Toda ker nam v naši hiši sadje po jedi le kuhano dajejo, si tudi izven hišnega reda nečemo nič več dovoliti, saj nihče ne vé, če ni sadje morda iz okuženih krajev v Rim prinešeno. Sicer pa za enkrat v Rimu prave nevarnosti ni!

Revolucija na Portugalskem.

Žalostna je zgodovina Portugalske. Mala država, ampak koncem srednjega stoletja je bila Portugalska velevlast, ki je gospodovala takrat na morju in ki je zelo tekmovala s svojo špansko sosedinjo na morju. Največja sedanja južnoameriška republika Brazilija je bila n. pr. portugalska kolonija. Ampak velikanske portugalske kolonije so odpadle, se osamosvojile. Angleži so zavladali na morju in so spravi tekem let Portugalsko v popolno gospodarsko odvisnost od Angleške. Portugalske finance so uničene. Notranji boji so vedno bolj slabili moč in ugled Portugalske. Framasoni so že dolgo nameravali proglasiti Portugalsko za republiko. Povzročili so napad na prejšnjega portugalskega kralja Don Karlosa, ki so ga pustili usmrčiti 1. februarja 1908. Grozna smrt Karlosa je še vsem v živem spominu. Valovi sedanje revolucije so odnesli starodavni portugalski prestol. Loža v skrivnih svojih kotih zopet triumfira in triptični bratje se pripravljajo, da vržejo monarhijo na zelo lončeni podstavi. Latinska Evropa je danes že zaslužena svobodomiselnostu in to po lastni krivdi katoličanov, ki niso znali dobiti pravočasno politične moči.

O portugalski revoluciji smo mi v Ljubljani že včeraj dopoldne z letaki poročali. Vsa Ljubljana je včeraj govorila o portugalski revoluciji, prav nič pa o Hribarju in tudi ne o znanem odstopivšem skalaškem deželnem poslancu s krvavo manšeto. Ljubljanci se za portugalskega kralja bolj zanimajo, kakor pa za Hribarja.

Proglášena republika.

Iz Lizbone in iz Londona se poroča, da je bila na Portugalskem predvčerajšnjim ob 6. uri zvečer na lizbonskih trgih proklamirana republika, ko so kralju do tedaj še zveste čete, ki so stale na Pedrovem trgu, s klici »Živela republika!« odkorakale v vojašnice. Vlada je demisionirala, posle vodi poseben direktorij republikanov. Pravzaprav bi morala zdaj poslati Španja po neki pogodbi na portugalske republikane dinastiji v prilog 40 tisoč vojakov, a sedanji španski ministrski predsednik Canalejas najbrže ne bo držal pogodbe. Angleži so takoj poslali v varstvo svojih podanikov v Lizbono tri bojne ladje, ki so odplule iz Gibraltarja. Angleži ne nameravajo nastopiti proti novi republiki. Kakor je izjavil v Parizu vodja portugalskih republikanov, bo novi režim obdržal zvezo z Angleško.

Odstavljeni portugalski kralj pobegnil.

Med tem, ko so bombardirali vstajni kraljevo palačo, se je podal kralj s kraljico v klet. Oportski vojvoda je pobegnil. Kralj ni bil voljan odnehati vstašem, udal se je šele, ko so mu dokazali, da drži večji del armade, osobito mornarica, z republikani. Ponoči se je podal kralj Manuel skozi špalir še zvestih vojakov s kraljico materjo na brazilsko ladjo »San Paolo«. Zarotniki so vedeli za kraljev beg, a so ga tiho pripustili. Po drugih poročilih je pobegnil kralj Manuel v torpedovki in se nahaja na svojem gradu Čikajo nedaleč od Lizbone.

Danes opoldne došle vesti.

Danes opoldne smo dobili naslednje poročilo: Vodja vstaje je bil admiral Damtas. Uradno se poroča v London: Lizbona je padla ter je v rokah republikanov. Portugalske vojne ladje stražijo vhod v luko in preprečujejo ladjam vhod in izhod iz luke. Bombardiranje kraljeve palače je bilo končano predvčerajšnjim ob 3. uri popoldne. Razun kraljeve palače ni v Lizboni poškodovana nobena javna zgradba.

V Madrid so došle vesti, da je provinca ostala kralju zvesta, da je 8000 oboroženih kmetov udrlo v Lizbono in da so se včeraj vršili po lizbonskih cestah, posebno okoli kraljeve palače, še krvavi boji.

V Madridu so dogodki na Portugalskem napravili nepopisen vtisek.

V Vatikanu so v skrbah za ondote nega nuncijs. Na brzojavko, odpisano v Lizbono, ni odgovora.

V London je po krvavih dogodkih na Portugalskem včeraj prišla prva brzojavka. Brzojavka je iz Oporte in obsega — naročilo nekega blaga. Iz tega bi se sklepalo, da brzojavne zveze niso razdejane, ampak da imajo na Portugalskem republikani le najstrožjo cenzuro.

O »prijateljici« kralja Manuela se poroča, da nastopa sedaj v dunajskem vriete-gledališču »Apollo«. Kralj ji vsak dan piše in pošilja darove. Ljudstvo je bilo radi tega razmerja silno nasprotno kralju.

KMEČKO GIBANJE V BOSNI.

Iz Sarajeva se poroča: Bosenski kmetje, osobito v okrajih ob Savi, nočejo več oddajati begom tiste pridelke, ki so jim jih do zdaj oddajali. Kmetje prireja demonstracijske izprevede po vaseh v okolici Doboja in izjavljajo, da se mora odklanjati oddaja bremen begom. Iz Sarajeva so poslali v Doboja dva pehotna bataljona, da se ojači dobojska posadka. Kmečko gibanje vedno bolj narašča. V banjaloški okolici so koncentrirali že 7 pehotnih bataljonov.

Z druge strani se poroča: Agrarno gibanje v Bosni narašča in se širi proti vzhodu: objelo je že kraje krog Tuzle proti Samcu in Brčki. Mnogo tisoč kmetov je izjavilo, da ne plača desetine. Vlada je poslala v one kraje mnogo vojaštva in izdala proglas, v katerem poziva kmete, da plačajo lastnikom zemlje, kar jim gre po postavi.

BELGIJSKI KRALJ IN KRALJICA NA DUNAJU.

Belgijski kralj Albert je obiskal včeraj kapucinsko rakev mrtvih Habsburžanov. Na krsti rajne cesarice Elizabete in prestolonaslednika Rudolfa je položil krasne vence. Zvečer pri gala-dineju je napil cesar Franc Jožef v prisrčnem nagovoru kraljevskima belgijskima gostoma. Belgijski kralj je odgovoril s daljšim govorom svojemu visokemu sorodniku, v katerem je naglašal, da hoče pospeševati prijateljstvo med Belgijo in Avstro-Ogrsko. Kralj Albert je obiskal včeraj tudi dunajsko lovsko razstavo.

Cesar je ob tej priliki naznanil, da se bo graški 27. pešpolk imenoval odslej »Kralj Albrecht belgijski«.

ARETACIJA RADI VOHUNSTVA V KRAKOVU.

Krakov, 3. oktobra. V soboto je policija izvršila na podlagi neke anonimne ovadbe hišno preiskavo v stanovanjih 30 mladih ljudi, ter je našla pri tem mnogo revolverjev, bomb, načrtov, dokumentov, vojnih zemljevidov itd. Vseh trideset so aretirali. Takoj po tem dogodku je posetil vojaški poveljnik v Krakovu šefa policije, iz česar se sklepa, da se je odkrilo organizirano vohunstvo. O nekaterih aretovancih je znano, da so občevali z Janino Borovsko, znano vohunko.

KITAJCI ZOPET ZOPER BELCE.

Ameriško pacifiško brodovje je dobilo ukaz, naj bo pripravljeno, da odpluje proti Kitajski. Zastopnik kitajske vlade je namreč obvestil ameriško vlado, da pripravljajo bokserji zopet vstajo proti belcem in da je v nevarnosti življenje Američanov in Evropejcev. Ameriško filipinsko brodovje in ameriška armada na Filipinskih otokih sta dobili ukaz, naj bosta pripravljena, da odrineta na Kitajsko.

GRŠKI VOJNI NAČRT PROTI TURČIJI.

»Münchener Neueste Nachrichten« poročajo, da je izročil francoski podadmiral Fournier po naročilu svoje vlade grškemu kralju Juriju vojni načrt za slučaj vojske s Turčijo. Načrt priporoča Grški, naj pred vsem napade in zasede turške otoke v egejskem morju in sicer naj to stori, še predno dokonča Turčija svojo mobilizacijo. Turškega vojnega brodovja naj se Grška ne boji, ker ga mora imeti Turčija z ozirom na stališče velevlasti zbranega v Dardanelih. Če doseže po tem načrtu Grška hitre uspehe na morju, bi ne bilo velikega pomena, ako bi Turki zasedli Tesalijo.

XXVII. seja kranjskega deželnega zbora.

Ljubljana, 6. oktobra.

V včerajšnji seji deželnega zbora se je sprejel med drugimi tudi predlog poslancev Lampe in tovarišev glede škode, ki jo je storil deželni po premno-gih krajih črv, ne upoštevajoč še vse druge nezdore in uime, ki so zadele našega kmeta. Pravitako je bil važen predlog Matjašiča in tovarišev, da se odpomore nujni bedi vinogradnikov, ki stoje letos pred katastrofo. Pri tej priliki se je pokazalo, kako je ljudskim poslancem pri srcu blagor našega kmeta. Liberalci pa so, ko se je šlo za te predloge, obdoližili našega kmeta, da odira — tisti kmet, ki si s toliko težavo pridela komej toliko, da živi! Ljudstvo bo vedelo, kako ima soditi in obsoditi liberalne poslance, ki psujejo našega poljedelca z odiravcem.

Danes je na vrsti predlog deželnega odbora, da se od kranjskega deželnega zbora v zadnjem zasedanju sklenjena reforma občinskega volivnega in občinskega reda za deželo v nekaterih točkah primerno izpremeni.

Kar se liberalcev tiče, gre seveda vse brez njih. Njihovi včerajšnji neduhoviti govori, pusto premlevanje stare slame in »kulturnobojne« čenčarije niso imele na tok razprave nobenega vpliva razun morebiti — dolga časa, če je kdo za to disponiran. Zato je danes razpoloženje čisto mirno. Najbolj se je zbornica danes dolgočasila, ko se je oglašil Gangl, ki je klatil take, da bi se mu smejal celo cucek. Tak mož bi rad zastopal Belokranjce!

× × ×

Današnja razpravo vodi deželni glavar pl. Suklje.

Izmed liber. poslancev manjka danes razun Lenarčiča in Kneza, ki ju že včeraj ni bilo, in Oražna, ki je izstopil, tudi dr. Tavčar.

Deželni glavar odredi najprej izvolitev enega člana cele zbornice v upravni odsek namesto odstopivšega dr. Oražna. Izvoli se poslanec Višnikar. Nato se odredi izvolitev enega člana iz cele zbornice v finančni odsek namesto poslance dr. Pogačnika, ki je tako bolan, da za ta čas ne more izvrševati svojega mandata. Izvoli se poslanec Mandelj.

Novi zakon o varstvu planinskega cvetja

se izroči upravnemu odseku.

Nato sledi

Poročilo deželnega odbora o izpremembi načrta zakona glede občinskega reda in občinskega volivnega reda z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2.

Deželni odbor je v sejah deželnega zbora z dne 11. in 12. oktobra 1909, oziroma 28. januarja 1910 sklenjeni načrt zakona, s katerim se nekatera določila občinskega volivnega reda za vojvodino Kranjsko z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2, razveljavijo ali izpremene, predložil vladi in v srho izposlovanja Najvišje sankcije. — Ker so se vsled razpisa ekselence gospoda ministra za notranje zadeve z dne 29. septembra t. l., št. 6673 (M. I.), glede nekaterih določil zakonskega načrta pokazali pomisleki, predlaga deželni odbor: Visoki deželni zbor izvoli spodaj navedene paragrafe občinskega volivnega reda odobriti v sledečem besedilu, in sicer:

Soposestniki davku podvrženega posestva imajo, ako so po smislu § 1. upravičeni voliti, vkup le en glas po razmeri nanje odpadajočega dela davka, ki je predpisan od posestva. Ako sta soposestnika v zakonski družbi živeča mož in žena, izvršuje volivno pravico mož. Drugače je soposestnikom enega izmed njih ali tretjega v izvrševanje volivne pravice pooblastiti z večino glasov po številu, ali, pri različnosti deležev po njih razmerju. — V imenik prvega volivnega razreda se sprejme prva tretjina volivnih upravičencev, ki so vpisani v seznamku, o katerem govori § 15. — V imenik drugega volivnega razreda se vpišejo: 1. Vsi ostali volivni upravičenci, ki v seznamku, o katerem govori § 15., neposredno sledijo onim volivnim upravičencem, katere označuje § 15. b); 2. sledeče osebe moškega spola, če imajo vsaj že eno leto svoje redno bivališče v občini, če jim ne manjka onih splošnih lastnosti, katere zahteva od volivnih upravičencev § 1., če jim ne brani izvrševati volivne pravice niti § 2., niti § 2. a), niti jih ne izključuje od volivne pravice § 3., in če niso vsled visokosti davkov vpisani že v prvem volivnem razredu, in sicer: a) duhovniki, ki so nameščeni v dušnem pastirstvu, ali ki so stalno ali začasno vpokojeni; b) dvorni, državni, deželni uradniki in uradniki javnih zakladov in c. kr. državne železnice; c) vpokojeni častniki (avditorji, vojaški zdravniki, vojaški računovodje) in vojaški duhovniki v pokoju in v razmerju izven službe, kakor tudi aktivno službujoči, vpokojeni in v razmerju izven službe stoječi vojaški uradniki; d) doktorji in magistri, ki so dosegli svojo akademično stopnjo na kakšnem tuzemskem vseučilišču, pooblaščen civilni tehniki in rudniški inženirji ter oni tehniki, kateri so prestali na kakšni tuzemski tehniški visoki šoli stroge izkušnje; e) stalno nameščeni voditelji, nadučitelji in učitelji na ljudskih in meščanskih šolah in na višjih učiliščih nameščeni ravnatelji, profesorji in učitelji; vse te osebe tudi, če so stalno ali začasno vpokojene; 3. stalno nameščene, stalno ali začasno vpokojene učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah pod pogoji, navedenimi v točki 2, prvi odstavek, tega paragrafa; 4. one osebe moškega in ženskega spola, ki imajo vsaj že dve leti svoje redno bivališče v občini in katerim se je v tem času vsaj že eno leto sem predpisala v občini na neposrednih davkih, kateri ne spadajo med davke, omenjene v § 15., najmanj skupna vsota 20 K,

ako imajo one splošne lastnosti, katere zahteva od volivnih upravičencev § 1. in jim ne brani izvrševati volivne pravice niti § 2., niti § 2. a), niti jih ne izključuje od volivne pravice § 3. — V imenik tretjega volivnega razreda se sprejmejo: 1. Vsi tisti volivni upravičenci, ki so vpisani v volivnih imenikih prvega in drugega razreda; 2. tiste osebe moškega in ženskega spola, ki imajo vsaj že dve leti svoje redno bivališče v občini in katerim se je v tem času predpisalo vsaj že eno leto sem v občini na neposrednih državnih davkih, ki ne spadajo med davke, omenjene v § 15., manj kakor 20 K, ako imajo one splošne lastnosti, katere zahteva od volivnih upravičencev § 1. in jim ne brani izvrševati volivne pravice niti § 2., niti § 2. a), niti jih ne izključuje od volivne pravice § 3.; 3. tiste osebe moškega spola, ki imajo vsaj že tri leta svoje redno bivališče v občini in jim ne manjka splošnih lastnosti, katere zahteva od volivnih upravičencev § 1. in jim ne brani izvrševati volivne pravice niti § 2., niti § 2. a), niti jih ne izključuje od volivne pravice § 3., v kolikor teh oseb ni že po točkah 1. in 2. tega paragrafa sprejeti v imenik tretjega volivnega razreda. Odsotnost iz občine vsled vojaškega službovanja ravnotako ne velja za pretrganje bivališča (§ 15. c in 15. d), ki je potrebno v dosego volivne pravice, kakor se tudi ne šteje bivanje radi vojaškega službovanja v občini. — V imenik volivcev podobčin (§§ 13. in 14. obč. r.), se sprejmejo volivni upravičenci dotične podobčine iz prvega in drugega volivnega razreda, toda vsak volivni upravičenec le enkrat, in sicer v oni podobčini, kjer mu je predpisan največji davek. Vsaka podobčina velja pri volitvi svojega odbornika in namestnika za en volivni razred.

Poslanec dr. Pegan predlaga, da se poročilo odbora ne izroči odseku, ampak se po poslovniku takoj v zbornici o njem razpravlja.

Dr. Triller in dr. Egger se izrečeta kratko proti.

Nato odredi glavar glasovanje. — Predlog dr. Pegana se sprejme z glasovi S. L. S.

Poročevalec

dr. Pegan na kratko utemeljuje izpremembe, ki jih je deželni odbor izvršil glede občinskega reda in priporoča, da se sprejmo.

Čenče.

Poslanec Gangl začne po svoji občeznani navadi klobasiti o tem, da zastopa brezpravne sloje, ki da bodo tudi nadalje brez vseh pravic ostali, čeprav jih on zastopa. Vsled tega zopet protestuje in se zavzema za tiste, ki hodijo s trebuhom za kruhom. O zakonu samem klepetajo tako brezmiselnost, da ga mora poročevalec prekiniti, češ, da paragrafov sploh ni razumel in da ne pozna logike. Nato Gangl pripoveduje še povest o jari kači in končno med občno zadovoljnostjo neha.

Višnikar

se znebi semtertja precej čudnih reči, čeprav skuša biti stvaren. Zavzema se za uradnike, ki da menda plačujejo več davka kakor kmet. Potem se spušča na matematiko in računa, koliko je 30odstotne naklade od 1 vinarja davka.

Vilfan

govori nakratko o svojih pomislekih, češ, da itak nič ne pomaga. On za svojo osebo bi rad splošno, enako in direktno volivno pravico, čeprav ji vlada pod nobenim pogojem ne pritrdi, ali pa proporcijni sistem, čeprav ni za deželo primeren.

Egger

govori nemško.

Nato se oglasi k besedi poslanec

Evgen Jaro,

ki omenja uvodoma Gangla, ki je izvoljen od kapitalističnih liberalcev in socialnih demokratov, vsled česar je njegovo srce razdvojeno. (Veslost. Gangl: Jaz sem vedno le za splošno in enako volivno pravico! Dr. Šusteršič: Kjer se ne da izpeljati. Veslost.) Naše načelo pri sestavi občinskega reda je bilo, da se ohrani kmetu njegova gruda, on je središče našega dela, on je jedro našega naroda, če pade kmet, pade ves naš narod! (Navdušeno pritrdjevanje in ploskanje.) Socialni demokraciji pa, ki je Gangla volila, je edinole za to, da ohrani ljudstvo nezadovoljno in se kmet uniči! (Tako je! Odobravanje.) Kar se tiče posl. Višnikarja, ki je govoril o zapostavljanju uradništva, je treba reči, da se uradništvo po novem občinskem redu prav nič ne zapostavlja, predpavic pa ne gre nikomur, zlasti ne takim uradnikom, katerih je žalibog še precej med nami, ki ne razumejo ljudstva pa nimajo zmisla za njegove potrebe. (Tako je! Ploskanje.) Kar pa se tiče liberalne fraze, da bodo imeli pravico glasovanja v občini hlapci in druge ta-

ke po mnenju liberalcev manjvredne osebe, vprašam: Kdo pa dela danes še na gruntu? Ali ne samo kmet in njegovi otroci? Hlapcev kmet že več nima. (Tako je!) Kar pa se tiče davkoplačevalcev, se je Višnikar temeljito zmotil. Enaka pravica za vse, za meščana in za kmeta! (Živahno ploskanje.)

Piber

izjavlja kot zastopnik delavstva, da to, kar je vezal Gangl glede delavcev, ki da kakor doslej tudi odslej ne bodo imeli v občini nobene pravice, ni res, ker bodo delavci po novem občinskem redu zelo veliko dosegli — seveda ne vsega, s čemur sicer tudi mi nismo zadovoljni, a moremo storiti le to, kar je izpeljivo — po novem redu ne bodo samo delavci po delavskih občinah lahko imeli večino, celo župan bo lahko postal najpreprostejši delavec! (Dr. Zajc: Boljši bo kakor marsikateri magnat!)

Nato se oglasi k besedi

DR. ŽUSTERŠIČ,

ki sijajno pobije ugovore nasprotnikov, tako da so mu morali deloma celo liberalci pritrjevati. Zlasti neusmiljeno pa je izdelal ubogega Gangla, ki se nam je res smilil. Izvajal je načelnik naše stranke približno sledeče:

Naša stranka bo seveda glasovala za predlog deželnega odbora, čeprav se neradi udamo v popravila in izpremembe, ki jih je želelo ministrstvo notranjih zadev. Toda mi stojimo pred alternativo, ali te popravke sprejmemo ali pa se cela občinska reforma za kranjsko deželo odgodi za nedogledne čase.

Ljudstvo hoče reformo!

Tega pa nikakor storiti ne smemo in ne moremo. Zakaj ogromna večina slovenskega ljudstva je s temeljnimi načeli občinske reforme popolnoma zadovoljna, je za reformo navdušena in ljudstvo goreče hrepeni po uveljavljanju te reforme. (Tako je!) Sam sem bil na številnih shodih in koder sem bil, povsod so vsi — kmetje, delavci in obrtniki — bili za reformo navdušeni in lahko rečemo, da še noben načrt ni bil tako popularen kakor ta! (Živahno pritrjevanje in ploskanje.)

Liberalcem ne bomo nobenih uslug delali!

Gospod dr. Egger je povdarjal, da bi bilo treba občinsko reformo delati počasi, dobro študirati, in tako dalje, torej tista pesem, koje končni rezultat je: da bi se leta in leta delalo, naredilo pa nič! (Tako je!) Gospod dr. Egger je za to, da bi imeli v občinah vso besedo le tisti, ki največ davka plačujejo, ki imajo kaj v močnji, govornik liberalcev pa, Gangl, ta pa pravi, da je naša reforma še premalo demokratična, in vendar se oba — zastopnik aristokratskih načel in zagovornik demokracije — strinjata v tem, da naj bi se nič ne napravilo! (Veselost.) Tega veselja pa vam, gospodje, prav gotovo ne bomo naredili.

Egger zastopa vlado.

Dr. Egger je dejal, da je prebral ministrov dopis in pravi, da minister za našo reformo ne bo zadovoljen. Dr. Eggerja le vprašam: Odkdaj pa je on vladni zastopnik? (Veselost.) Za to je ja postavljeno deželni predsednik, da izjavlja, je li vlada zadovoljna ali ne. Ampak gospod dr. Egger ministrskega dopisa ni dobro razumel. On pravi, da vlada želi, da napravimo volivno reformo tako kakor je nižjeavstrijska in predarlška, v isti sapi pa pravi, da naj se vsota davka deli in po alikvotnih delih davka napravijo razredi. To pa je v eklatantnem nasprotju z nižjeavstrijskim in predarlškim občinskim redom, kajti ta dva davka delita volivcev po alikvotnih delih davka v razrede, temuč po njih številu. Naš načrt se bistveno s tem popolnoma strinja, le da je še bolj demokratičen. In zato mislim, da se bo vlada s tem, kar smo napravili, morala zadovoljiti, ako noče priti sama s seboj v navskrižje.

Prednosti novega reda.

Gospod dvorni svetnik Višnikar je želel, da bi čisto mali davkoplačevalci sploh ne volili. To pa ne gre, saj imajo to pravico že po dosedanjem volivnem redu in mi jim v novem tega ne moremo jemati. Po taki poti ne bomo nikoli hodili! (Višnikar: Ja, pa po novem redu so še avanzirali.) Vse danes avanzira. (Splošna velika veselost. Višnikar nekaj ugovarja.) Jaz mislim, gospod dvorni svetnik, da ravno vam avanzma ne sme biti nesimpatičen. (Veselost. Višnikar v zadregi.) Liberalni govorniki so sploh vsi naglašali: večji davkoplačevalci ne bodo po novem redu imeli nobene pravice. Državni okvirni zakon pravi, da se mora v občinskih volivnih redih jemati oziroma višje davkoplačevalce, to pa smo

tudi storili. Več se pa ne zahteva: predpravico za magnate pa mi ne bomo ustvarjali! (Veliko odobravanje in ploskanje.) Saj damo mi vsem občinskim davkoplačevalcem, kar jih je, ves prvi razred, in sicer čist in nepokvarjen! Ljudstvo je na deželi ravno to določbo z največjim veseljem in odobravanjem pozdravilo! (Klici: Res je!) Kaj pa sedanji stari volivni red? Tu imamo ponekod občine, v katerih je en sam ali po dva (Pirc: V Kranju na primer!) v prvem razredu! Sedanja občinski red je v kričnem nasprotju z državnim okvirnim zakonom — ne naš — in škandal je bil, da se je sploh mogel uveljaviti. (Veliko pritrjevanje. Liberalci Pirc: To je res!)

Ganglovo figovo pero.

Zdaj pa si oglejmo malo gospoda Gangla! (Občna veselost.) Gangl in njegova stranka je v tej zbornici dosledno vedno zoper to, kar je mogoče napraviti, ampak z veliko močatostjo se vselej razkorači za to, kar se sploh ne da narediti. (Veselost.) Tu v tej zbornici so slovesno svoj čas stavili resolucijo, naj se vpelje splošna in enaka volivna pravica za parlament, ko je pa baron Gautsch res predlagal tako reformo, takrat se je pa začel jok in škripanje v liberalnih vrstah in tisti liberalni poslanci, ki so tu nastopili za splošno in enako volivno pravico, so na Dunaju bili za pluralno. (Veselost.) Poslanec Gangl tu pobija občinsko reformo, po kateri bodo dobili ravno v Idriji delavci večino v II. in III. razredu! (Čujte!) Kako pa je zdaj v Idriji? Po našem načrtu bo v Idriji lahko postal župan delavec, ki niti enega vinarja davka ne plačuje! (Tako je!) In vi ste proti temu! Vrhtega pa bo volitev še tajna.

Ampak seveda, poslanec Gangl se je danes mogočno zavzel za splošno in enako volivno pravico v občinah in stavil celo tozadevno resolucijo. No mi vam na ta led nikoli več ne bomo šli! Ta vaša resolucija ni počenega groša vredna. (Veselost. Odobravanje.) vaše resolucije so le figovo pero za vaše soc. demokratične volivce! (Veliko odobravanje.) Jaz poslancu Ganglu, ker ima tako intimne zveze s soc. demokratično stranko, (Triller se začne hudo razburjati. Dr. Žusteršič se obrne do svojih tovarišev in pravi: »Gospodje, ali morebiti kdo ve, zakaj je gospod dr. Triller tako zelo razburjen?« Velikanska veselost. Dr. Triller utihne in šviga bliske iz oči.) le svetujem, naj se obrne do soc. demokratične stranke v državnem zboru, naj ona kdaj stavi tako resolucijo. Tega pa ne bo storila iz lahko umevnih razlogov.

Mi smo stranka resnega dela! Mi ne točemo lukenj v vodo. Mi gremo odločno in brezobzirno svojo pot naprej. Tako je bilo in tako bo ostalo! Mi bomo prišli še z drugimi reformami in jih bomo tudi sklenili, če je komu prav ali ne!

Burno ploskanje je sledilo temu govoru našega načelnika.

Gangl protestira proti figovemu peresu.

Gangl nato vstane in z vso odločnostjo protestuje proti očitaniu, da ima on kakšno figovo pero. (Buren smeh.) On figovo pero, ki mu ga je dr. Žusteršič vrgel v lice, (Bučen smeh.) energično odklanja. (Viharna veselost.) On ne pozna figovega peresa in ga ne bo nosil, če je to komu prav ali ne. (Nepopisna veselost.)

Zakon sprejet.

Nato se preide v specialno debato in se zakon z glasovi S. L. S. sprejme. Prihodnja seja se naznani pismenim potom.

× × ×

Zaradi živinskega katastra,

ki ovira promet z živino v mnogih občinah novomeškega in črnomaljskega okraja, so vložili naši poslanci interpelacijo na vlado, v kateri zahtevajo, naj se stvar še enkrat preišče in tako preuredi, da živinorejci ne bodo trpeli škode.

Dnevne novice.

— Zavesa se razgrinja. Pred politično burko, katero igrajo na političnem odru sedaj »stari in mladi« se vedno bolj razgrinja zavesa. Po odstopu dr. Oražna od časti ljubljanskega dež. poslanca je »Narod« kaj krepko očital dr. Oražnu kupčijo z Aurovo pivovarno. Dr. Oražen se je kaj komодно izgovoril, da je za prodajo pivovarne »odgovoren sam sebi in edinole sebi« in da sta se pogajali za prodajo svojih pivovaren tudi »Ljudska posojilnica« in »Kreditna banka«. Mi smo že svoj čas povedali, da je dr. Oražen, ki je starosta Sokolov in prvak liberalne stranke pri takih kupčijah vse kaj drugega, kakor n. pr. naprednjak g. Stare pri »Ljudski

posojilnici«, sedaj se je pa na naše stališče po dolgih mesecih postavil »Slov. Narod« tako-le vehementno: »Dr. Oražen se je glede prodaje Aurove pivovarne postavil na jako komódnó stališče. Pravi namreč, da je za prodajo te pivovarne edino le sebi odgovoren. To je zelo preprosto stališče, ki pa ne drži. Ko je dr. Oražen prodal Aurovo pivovarno, ni bil samo dr. Ivan Oražen, in ni bil privatna oseba, nego je bil tudi deželni poslanec, občinski svetnik in podpredsednik narodno-napredne stranke, in vrhu tega še glavni aranžer bojkotnega gibanja, ter je imel dolžnosti ne samo proti sebi samemu, marveč tudi napram vsi slovenski javnosti. A kako je to dolžnost napram javnosti izpolnil? Najprej je aranžiral bojkotno gibanje, a ko je bilo takorekoč na varnem, je to bojkotno gibanje sam ubil. S tem, da je prodal Aurovo pivovarno, je dr. Oražen v slovenskih vrstah povzročil popolno demoralizacijo in je osmešil in uničil bojkotno gibanje. Sebi je s tem pač pridobil veliko premoženje, a narodni stvari in zlasti slovenskim trgovcem in obrtnikom je povzročil neizmerno škodo. Če se hoče pomen prodaje Aurove pivovarne prav spoznati, je treba vzeti v poštev, da je dr. Oražen dobil za to pivovarno približno še enkrat toliko, kot je bila v resnici vredna. Nemci bi pač ne bili te pivovarne tako ogromno preplačali, ko bi ne bili vedeli, da s tem povzroče občno demoralizacijo v slovenskih vrstah.« Pri teh »Narodovih« besedah, ki so mnogo ostrejšje kot smo jih kedaj o junakih 20. septembra mi zapisali, se človek nehotе vprašuje: Zakaj pa ste psovali »Slovenca« in se vlekli za dr. Oražna tedaj, ko je »Slovenec« odkril resnico? Ali je korupcija pri liberalcih pod gotovimi pogoji dovoljena? Če ste vse to vedeli o dr. Oražnu, zakaj ga pa takrat takoj niste vrgli iz stranke, zakaj ste takega moža trpeli za strankinega podpredsednika? Zakaj ste moža, ki je po besedah glavnega trobila liberalne stranke povzročil popolno narodno demoralizacijo volili za starosta »Slovenske Sokolske Zveze«, ki bi morala vendar biti glavna zaščitnica narodne morale? Zakaj je ta mož — še vedno glava vseh Sokolov?!!

Ta čudovita izprememba »Slovenskega Naroda« napram dr. Oražnu je uplivala tudi na »Rdeči Prapor« tako, da je ta list včeraj to-le zapisal:

»Dezerterja imenuje »Slovenski Narod« dr. Oražna, ker je odločil svoj mandat, ter mu sploh z vso ljubeznijo škodoželjnega prijatelja odgovarja za napade v »Jutru«. Liberalno glasilo pravi, da vsi razlogi, ki jih Oražen navaja za svojo demisijo, ne drže, ampak da je vrgel puško v koruzo, ker ne more v deželnem zboru nastopati proti klerikalcem in Nemcem radi — prodaje Aurove pivovarne. »Tista kupčija«, pravi, »Narod«, »je bila sijajna«. To je res zanimivo, kajti takrat, ko se je izvršila ta sijajna kupčija in se je od nekaterih strani izpraševalo, kako se vjemajo take barantije z geslom »Svoji k svojim« in z velikim šovinizmom, ki ga je naglašal ravno dr. Oražen, je »Narod« govoril vse drugače ter predstavljal Oražna še celo nekako za mučenika. Ali se ne zdi cenjenemu »Narodu«, da je bil takrat lažnivec?«

Čujmo nadalje kaj piše »Slovenski Narod« o dr. Oražnu — glavi vseh Sokolov:

»Ko so imeli Nemci dr. Oražna enkrat v žepu, se tudi niso prav nič ženirali povedati, da so kupili Aurovo pivovarno, ker so v dr. Oražnu videli voditelja bojkotnega gibanja in vsemu slovenstvu v zasmeh so dr. Oražna dolžili, da je bil 20. september sploh prazen le za to, da bi dr. Oražen svojo pivovarno sijajno prodal. Toliko je vsekakor gotovo, da je dr. Oražen napravil več kot velikanski dobiček pri prodaji Aurove pivovarne, da je dobil veliko več za svoje podjetje, kakor je bilo vredno, in da tega ni dobil kot lastnik male pivovarne, nego kot politik, kot voditelj bojkotnega gibanja in vsled dogodkov 20. septembra in njih posledic. Zato pa dr. Oražen nima nobene pravice trditi, da je za prodajo Aurove pivovarne odgovoren edinole sebi, kakor piše v svojem glasilu. Odgovoren je vsi slovenski javnosti, odgovoren toliko bolj, ker je svoje politično stališče izrazil, da je za svojo pivovarno dobil veliko več, kakor je bila vredna, in ker je zaradi svojega osebnega dobička kompromitiral in ubil bojkotno gibanje in slovenski narodni stvari napravil velikansko škodo. Lepe bankovce je spravil dr. Oražen v svoj žep, s temi bankovci plačuje sedaj napade na osebo in stanovsko čast neomadeževanih ljudi, a slovenska javnost vidi vendar, da se teh bankovcev dr. Iv. Oražna drži slovenska kri, ki je tekla 20. septembra 1908.«

To so k r v a v e besede in kdor pozna razmere in dogodke 20. septembra ve, kaj tiči za temi očitki... »Narod« mora pač dobro poznati 20septembrske junake in ljudi v svoji stranki. Pa nekoliko nepreviden je »Narod« vendarle. Kaj bi se n. pr. zgodilo, ako bi n. pr. sedaj, ko dr. Oražen ni več imun, se državni pravdnik pobrigal za »Narodova« očitanja o »aranžerjih« ter bi povabil k zaslišanju o tem — »Narodove« urednike? Ali bi se potem zavesa morala vendarle preveč ne odgrniti? Naravno je, da glasilo mladinev taka odkritja ni molče prezrlo. Glasilo mladinev odgovarja »Narodu«, da se je dr. Tavčar s tem izkazal, kaka moralna vrednost tiči v njem, češ, da je dr. Tavčar pred letom dr. Oražnu naravnost prigovarjal, naj prodaja pivovarno. Glasilo mladinev pravi dr. Tavčarju, da dela tako, kot vsi hinavci, da pljuje na dr. Oražna, kakor da ne bi bil več trezen ter očita dr. Tavčarju:

»K dr. Tavčarju so včasih drli ljudje v pisarno samo zato, ker je bil politik. On je vedno znal svoje politično stališče tudi tako izrabiti, da mu je nesla njegova odvetniška pisarna veliko več kot bi mu nesla, ko bi Tavčar ne bil politik. In tudi pravno zastopstvo pri mestni hranilnici ima dr. Tavčar ravno radi tega, ker je politik. Dr. Tavčar bi boljše storil, ko bi raje molčal o takih stvareh. Dr. Oražen je prodal svojo lastno pivovarno in ni oškodoval s tem nobenega Slovenca. Dr. Oražen je zato sam sebi odgovoren, če bi moral danes beračiti. Drugače je pri dr. Tavčarju. On je tekom svoje politične karijere napravil nemško politično pogodbo z Nemci, s katero je dal Nemcem politične koncesije na veliko škodo vseh Slovencev!«

Ali se pristašem liberalne stranke, ko to čitajo, kaj meša v glavi. Liberalni prvaki drug drugemu očitajo zveze z Nemci, drug drugemu predbacivajo delo v škodo Slovencev! Kateri resni človek sploh more še pripadati taki stranki? Naša očitanja proti liberalni stranki potrjujejo sedaj liberalci sami. Kar smo leta in leta v »Slovencu« trdili, to sedaj podčrtano priznavajo liberalci sami! Ob takih prizorih se tembolj bližji ne o m a d e ž e v a n o s t Slovenske Ljudske Stranke, ob takih pojavih tembolj mora imponirati resno njeno delo in njena moč!

+ Čuden klic ali prav za prav: od čudne strani je padel ob otvoritvi dalmatinskega deželnega zbora 3. t. m. klic: »Kaj pa je s priznanjem vseučiliških študij v Zagrebu?« Ta klic je namreč izustil na naslov dalmatinskega cesarskega nametnika — g. Tresić-Pavičić. Galerija in celo njegovi ožji tovariši so se začudeni ozrli vanj in g. Tresić je kapiral — postal je bled in obmolnil.

+ Uvažujmo! Iz Gradca nam piše prijatelj našega lista: Pri »Herbstmesse« ima tudi nemški Šulferajn in Südmarka postavljene posebne šotore, kjer se prodajajo razne stvari v korist teh društev. Pred šulferajnskim kakor tudi pred südmarkinim šotorom fehtajo na razne drzne načine z nabiralnimi puščicami. Pomoli ti nemški Mišel puščico pod nos, kakor da bi dal kdo komu cvetlico povohati. Tudi drugače delajo veliko reklamo, da bi veliko iztržili. Slovenci, mi vas pozivljemo, da to tudi vi posnemate. Po sejnih in shodih tržišne blago v korist »Slovenske Straže«! Tudi prispevske za njo marljivo nabirajte! Odprite oči in izpreglejte, kako se trudijo naši nar. nasprotniki. Noč in dan delajo za Slovence pogubna društva. Vse žrtvujejo in nobeno delo jim ni naporno, kadar se gre za narodnost, zato se tudi Slovenci ne smemo ustrašiti narodnega boja in dela. Mi ne dostavimo drugega kakor: uvažujmo!

— Pri c. kr. državno-železniškem ravnateljstvu v Trstu se odda dobava brzojavnega materiala za leto 1911 potom javnega razpisa. Zadevne ponudbe je vložiti najkasneje do 25. oktobra t. l. 12. ure opoldne pri glavni pisarni c. kr. državno-železniškega ravnateljstva v Trstu, podrobni podatki so vsebinjeni v »Osservatore Triestino« od 5. okt. t. l. in se dobe pri c. kr. državno-železniškem ravnateljstvu v Trstu.

— Razstava strojev in gonilnih jermenov za stroje. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani se naznanja, da se bo v nedeljo dne 9. oktobra t. l. v Bero-linu otvorila posebna razstava strojev in orodja, usnja in vseh materialij za izdelovanje gonilnih jermenov. Priglasitve je nasloviti na A. Frommeyer, Hannover. Prospekt te razstave je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— Vino se podraži. Zveza nižjeavstrijskih vinotrtčev je sklenila, da zviša za 30 odstotkov cene vinu.

— **Nova učna knjiga.** C. kr. ministristvo za bogočastje in nauk je odobrilo knjigo: dr. Josip Pipenbacher »Latinska vadnica«, I. del.

— **Argentinsko meso** bodo na Dunaju prodajali kilogram prednjega mesa po 1 K 30 v, zadnjega po 1 K 40 v. Prodajalce velja meso kilogram 1 K 25 vin. oziroma 1 K 35 v. Ako ne bo carine, ki znaša sedaj za 100 kg 30 K znižalo se na 10 K., se argentinsko meso še bolj poceni. Na Dunaju bodo kmalu jedli »argentinski guljaž«, kar bo na gostilniških jedilnih listih izrečno povedano.

— **Volivcev ima Zagreb** po novem volivnem redu skupaj 5607 proti 3506 po starem volivnem redu. Prebivalcev šteje Zagreb 80.000.

— **Kolera na Hrvaškem.** V Borovu je več novih slučajev azijske kolere; na enakih znakih je obolel nek slovaški krošnjar v Ladimirevcih pri Osijeku. Pri izvrševanju varnostnih predpisov se dogodi tu in tam tudi kaj humoriističnega. V neki občini pri Vukovarju n. pr. je hodila komisija od hiše do hiše in desinficirala celo kisle kumarice, mezo in druge dobrote, ki so jih skrbne gospodinje pripravile za zimo. In sicer je komisija povsodi zraven vlila — karbolne kisline, kolikor jo je pač šlo v posodo. Škoda dobrih stvari!

— **Stava z žalostnimi posledicami.** V Debelakovi gostilni v Kasazah je stavil rudar Ivanc s Florijanom Pogačnikom, da izpije v eni uri liter žganja, ako plača ta dva litra vina. Ivanc je pa spil žganje celo v petih minutah in se je takoj zgrudil. Gostje so mislili, da mu je slabo in so ga začeli z vodo in jesihiom drgniti, pa vsaka pomoč je bila zaman. Ivanc je plačal svojo stavo s smrtjo.

— **Ameriške vesti.** Utonil je v Jolietu Sleini sin Slovenca Jakoba Pleše, v nekem jarku. V Forest City je umrl Iv. Zalar ter Ivana Telban roj. Zalar. — V Cansas, Wash., je umrla Terezija Sommer, doma iz župnije St. Rupert na Sp. Stajerskem.

— **V konkurzu** je trgovec Hans Heller v Ptuj.

— **Tri osebe povozil vlak.** Poročali smo, da je 9. maja t. l. pri Dobovi vlak povozil kočijaža Jožefa Dernikoviča, ki je bil težko ranjen, ostale osebe, ki so se vozile v vozu Jurij in Neža Dernikovič in Jožef Pustak pa so bile od vlaka raztrgane in so obležale mrtve. Radi zamenjanja dolžne pozornosti je bil te dni obsojen žel. paznik Zakšek na tri mesece težke ječe, poostrene vsakih 14 dni s postom.

Ljubljanske novice.

— **Iz Vzorno mesino gospodarstvo** se kaže kakor na vseh koncih in krajih tudi pri mestni elektrarni. Večkrat smo že pisali in dokazali, da je mestna elektrarna slaba. Lansko leto se je poškodoval veliki parni stroj 800 konjskih sil tako, da je bilo na tistem tovarni plačanih okroglo 4000 K. Pred dvema tedni pa, kakor smo izvedeli, se je pokvaril mali stroj 250 konjskih sil tako, da ne bo več tednov za rabo ter bo poprava stala gotovo 1000 K, če ne več. Res — prav lepo!

— **Iz Predavanja** priredi danes ob pol 8. uri zvečer prosvetno društvo za šentpeterski okraj v svojih društvenih prostorih v Podbojevi hiši. Predava č. g. kaplan Petrič o romanju v Jeruzalemu.

— **Iz Kinematograf iz dunajske lovske razstave** bo priredil prihodnji teden kakih pet do šest dni predstave v dvorani hotela »Union«. Izborni kinematograf, ki prireja ves čas na dunajski lovski razstavi predstave vsak dan pred razprodano dvorano, je posetil tudi naš cesar in mnogi nadvojvodi. Cesar se je pohvalno izrekel o vseh slikah, zlasti o slikah, ki predstavljajo cesarja Franca Jožefa I. na lovu na divje koze. Natančnejši datum predstav bomo sporočili v prihodnjih dneh.

— **Iz Promenadni koncert vojaške godbe** se vrši danes ob pol 5. uri popoldne v Zvezdi.

— **Iz Slovensko gledališče.** Danes, v četrtek, se igra drugič (za neparabonente) drama iz življenja Japoncev »Tajfun«. — V soboto prvič opereta »Knežna«. — V nedeljo zvečer se začne predstava že ob sedmih, da se morejo rojaki z dežele vrniti z večernimi vlaki domov.

— **Iz Ustanove za železničarje.** Kakor vsako leto, razdelili se bodo tudi letos dohodki sledečih ustanov med potrebne, vpokojene železničarje: Matija vitez Schönererjeva ustanova, avstrijski pomožni sklad za železničarje, Moritz baron Königswarterjeva ustanova, ustanova za avstrijske železniške invalide, Ferdinand Linderjeva ustanova, S. Hahnova ustanova, Friderik Avgust Žirkova ustanova za vdove in sirote, Josip Dorrekova ustanova in Fran Riemerjeva ustanova za pomoči potrebne

čuvajeve vdove. Prošnje za prve štiri imenovane ustanove nasloviti je na kulatorij ustanove, sledeče na generalno tajništvo. Vlagati jih je najkasneje do 30. oktobra t. l. pri tajniku postajenačelnistva na južnem kolodvoru v Ljubljani; tam je dobiti tudi vsa druga pojasnila.

— **Iz Razpis dobave pohištva.** C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje za dobavo pohištva na dan 19. oktobra 1910 konkurenčno razpravo. Ponudbe za to dobavo morajo se najkasneje do 12. ure dopoldne omenjenega dne c. kr. tobačni tovarni vposlati. Podrobnosti so razvidne iz razglasa, ki leži tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Iz Čudno postopanje na ljubljanski mitnici.** Poroča se nam: V četrtek popoldne je peljal hlapec nekega posestnika mlina voz moke po Dunajski cesti. Ker je zaspal na vozu, ni ustavil na mitnici pri sv. Krištofu, temveč je peljal naprej. Mitničar ga ni ustavil. Ko je pripeljal do glavne mitnice na Dunajski cesti, so ga seveda ustavili mitničarji, vpili nad njim, ker ni imel listka o plačani mitnini pri sv. Krištofu. Hlapec je seveda v strahu, da je zagrešil bogve kaj, pobegnil in pustil konje z otovorjenim vozom. Mitničarji in navzoči policaj so spravili konje in voz v hlev na »Bavarskem dvoru«. Gospodar voza pa je šele zvedel čez dva dni, da so njegovi konji v »Bavarskem dvoru«, od nekega prijatelja. Posestnik mlina ima seveda občutno škodo, ker mora plačati za krmo konjem in ker ni mogel dostaviti blaga v pravem času na določeno mesto. Da hlapec ni imel namena vtihotapiti po Dunajski cesti cel voz moke, je jasno. Zakaj se tudi ni obvestilo pravočasno gospodarja, da se mu prihrani stroške? Ako bi gospodar slučajno ne zvedel, kaj se je zgodilo, bi bila njegova moka in konji mogoče še več dni na »Bavarskem dvoru«. Menimo, da postopanje mitniških uslužbenecv v tem slučaju ni bilo ravno pravilno!

— **Iz Na oklicih so:** Franc Kušar, pos. in izvošček, z Marijo Jurman iz Škofje Loke; Janez Zabavnik, zidar, s Frančiško Stele, kuharico; Jakob Smolnikar, poštni sluga, z Marjeto Sajevec, kuharico; Al. Perdan, žel. uslužbenec, z Marijo Hacc, kuharico; Franc Stadler, poduradnik južne železnice z Antonijo Lupšina.

— **Iz Iz ljubljanske predilnice.** V nedeljo, 9. oktobra ob 9. uri dopoldne priredi skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze za ljubljansko predilnico predavanje. Predavanje se vrši v prostorih Slovenske krščansko-socialne zveze. — Predaval bo gospod državni poslanec J. Gostinčar. Delavci in delavke, iz predilnice in iz sosednjih skupin, in sploh, kateri se zanimajo za organizacijo J. S. Z., ste uljudno vabljeni, da se gotovo udeležite zanimivega predavanja. — Odbor.

— **Iz Za Rokodelski dom v Ljubljani** je daroval preč. g. Janez Mikš, župnik na Trsteniku pri Kranju, 10 K. — Bog plačaj!

— **Iz Semenji.** Dne 5. t. m. je bilo na tedenski semenji prignanih 561 konj in volov, 233 krav in telet, skupaj 794 glav. Kupčija je bila pri goveji živini prav dobra, ker so po njo prišli Korošci in Primorci, pri konjih pa dobra. Cena goveji živini je bila od 80 do 96 v kg. žive vage.

— **Iz Jabolčno in bezgovo cvetje** nam je poslal prijatelj našega lista iz Logatca.

— **Iz Kap zadela.** Včeraj popoldne je pri delu v kuhinji v Sodnijski ulici št. 1, zadela kap kuharico Marijano Fabjanovo, rojeno leta 1858. v Zgornji Besnici in v občini Sv. Jošt, okr. Kranj pristojno. Bila je takoj mrtva. Na lice mesta došli policijski zdravnik g. dr. Illner je odredil, da se njeno truplo prepelje v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

— **Iz Karambol.** Včeraj popoldne je zadel Pod Trančovo voz električne cestne železnice v tovarni voz prevoznika Ivana Zupančiča, ker se mu ta ni mogel izogniti. Pri vozu so se zlomile oje, konj se je poškodoval na sprednji desni nogi, Zupančič pa je pri padcu z voza zadobil telesno poškodbo na desni roki.

— **Iz Nevarna igrača.** V Novem Vodmatu se je pri neki apneni jami igralo več otrok s tem, da so napolnili steklenico z apnom, petrolejem in gorko vodo. Vsled tega se je steklenica razpočila in poškodovala tekočina 13 let starega Ljudevika Kluna in 8 let starega Franca Teršana, oba na oči. Oba sta zadobila težke poškodbe.

— **Iz Sumljiv stikač.** Ko je v soboto zvečer trgovca g. Marija Schubertova zaprla v Židovski ulici št. 5 svojo trgovino, je bila pozabila ključke za nekim zagrinjalom v veži, a je takoj šla po nje. Prišedši nazaj je zapazila pri

vratih nekega moškega. Takoj je zaprla vežna vrata in poklicala iz gostilne goste, ki so neznanca toliko časa držali, da je prišel stražnik in ga aretoval. Pri uradu je izpovedal, da je hotel iti v gostilno, kar je pa neverjetno, ker tja sploh ne zahaja in je imel le 18 h denarja.

— **Iz Kragulj v šiški.** Dne 29. t. mes. sta bila na nekem dvorišču v Spodnji Šiški ukradena dva domača zajca, vredna 30 K, kakor tudi 40 K vreden pav in 30 K vredna pavovka.

— **Iz S ceste.** Ko se je peljal posestnik Franc Ilovcar iz Sneiderjev po Škofji ulici proti Ambroževem trgu, mu pride nasproti električni voz, katerega se je Ilovcar konj ustrašil in skočil na stran ter pri tem ubil pri poleg stoječi hiši neki stranki dve šipi.

— **Iz Umrla** je zasebnica Viktorija Vogt, stara 62 let.

— **Iz Umrla** so v Ljubljani: Ludovik Kveder, rejenc, 2 meseca. — Ana Jagodic, trgovskega potnika hči, 9 let. — Stanislav Solar, čevljarjev sin, 6 let. — Ivan Horvatič, delavec, 46 let. — Katarina Oblak, vdova železniškega premikača, 50 let. — Valentin Platiša, posestnik, 44 let.

— **Iz Umrljivost v Ljubljani.** Do večera je bilo v Ljubljani v letošnjem letu naznanjenih 1000 smrtnih slučajev, dočim se je lani to število doseglo že 30. septembra. Če se upošteva dejstvo, da število mestnega prebivalstva od leta do leta narašča, in pa, da ljudstvo s kmetov kaj rado išče pomoči v tukajšnjih bolnišnicah, zdraviliščih, hiralnicah in ubožnih hišah, se mora priznati, da umrljivost v Ljubljani redno pojemlje.

— **Iz Izgubila je zasebnica** g. Elza Poláčekova rdečo denarnico z manjšo vsoto denarja.

— **Iz Izgubila** je šivilja Kati Geigerjeva zlat za 10 K. Ivana Florentova pa bankovec za 10 K.

Telefonska in brzojavna poročila.

SKUPNI MINISTRSKI SVET.

— **Dunaj, 6. oktobra.** Ob dvanajsti uri se je sešel skupni ministrski svet. Bienenrtha in grofa Khuena Hedervarya je cesar že ob pol deseti uri dopoldne sprejel v dvijenci. Danes ni pri seji ne avstrijskega in ne ogrskega domobranskega ministra. Ministrski svet razpravlja o proračunu za leto 1911, o vojaških zahtevah, o novem voj. bramb. zakonu, o novem vojaškem kazenskem redu in o novih kreditih in o mažarskih narodno-političnih zahtevah.

DEMISIJA TRŽAŠKEGA ŽUPANA.

— **Trst, 6. oktobra.** Župan dr. Valerio je podal svojo demisijo. Ta korak tržaškega župana je baže v zvezi z »Banko popolare«.

STAVKA TRŽAŠKIH VOZNIKOV.

— **Trst, 6. oktobra.** Stavka tržaških voznikov je končana. »Splošno prevozno akcijsko društvo« je sklenilo privoliti v zahteve voznikov, ki so izjavili, da se zadovoljujejo s tedensko plačo 25 K in 1 K odškodnine za vsako uro dela po šesti uri zvečer. Voditelji stavkajočih voznikov so se zato zavezali, da delo danes zopet prično.

REVOLUCIJA NA PORTUGALSKEM.

Kralj Manuel na varnem.

— **London, 6. oktobra.** Zadnje vesti poročajo, da se nahaja kralj Manuel in njegova mati kraljica udova na angleški križarici »Newcastle« na poti v London. »Newcastle« je takoj po prvih vestih o ustaji priplul pred Lisabono. Kralj Manuel in njegova mati se bode ta nastanila na gradu Filipa Orleanskega, ki je kraljev stric. Angleški admiral je odposlal dve vojni ladji, da napravita brezžično brzojavno zvezo z križarico »Newcastle«.

— **Pariz, 6. oktobra.** Tukajšnji listi poročajo, da so kralja Manuela in njegovo mater danes zjutraj pričakovali v San Sebastianu.

— **Madrid, 6. oktobra.** O revoluciji v Lisaboni se še poroča: Prvi polk, ki se je uprl, je bil 13. pešpolk, čegar častni polkovnik je španski kralj. En častnik je hotel preprečiti upor, pa je bil ustreljen. Takoj sta se 13. pešpolku pridružila tudi 12. in 1. pešpolk. V tem trenutku je poveljnik mornarice izobesil republikansko zastavo. Revolucionarji so nato udrl v vojašnice v bližini kraljeve palače. Polkovnika in več častnikov kralju vdanega polka, ki so se ustašem uprli, so uporne čete pomorile, nakar so se ostali častniki in moštvo pridružili upornikom. Lisabonski guverner se je, ko je videl, da je stvar za kralja izgubljena, vrgel iz balkona gradu na cesto in obležal mrtev. Revolucionarji so gradili po cestah barikade ter so razposlali vojaške oddelke zastražiti brzojavne in telefonske naprave. Iz raznih delov Portugalske je prihajalo v Lisabono vojaštvo, deloma da pomaga kra-

lju, deloma, da se pridruži revoluciji, ko pa je zvečer večina vojaštva prešla med republikane, je bila stvar za vlado in kralja izgubljena. Ljudstvo je proglasenje republike, ki se je zgodilo s klici »Portugalska je prosta!« sprejelo z velikim veseljem. Ljudstvo je pozno ponoči hodilo po ulicah in klicalo: »Živela republika! Živela svobodna Portugalska!« Balkoni voditeljev revolucije so bili razsvetljeni. Iz javnih poslopj vihrajo rdeče-zelene vstaške zastave. Škoda, ki jo je napravilo bombardiranje v mestu, je velika, posebno okoli kraljeve palače je vse razstreljeno. Nova provizorična vlada je jako stroga. Vojške čete stražijo konzulate in samostane.

— **Madrid, 6. oktobra.** Iz Lisabone prihaja poročilo, da je stal v Lisaboni na čelu revolucije general Amata. Mornarica in artiljerija sta podpirala revolucijo, vlada je v Lisaboni imela le deset zvestih bataljonov.

— **London, 6. oktobra.** Reuterjev urad javlja: Bombardiranje vojnih ladij je na industrijalni palači in kraljevi palači že napravilo veliko škodo. Stolp cerkve kraljeve palače se je podrl. Kralj je nepoškodovan v svoji palači, kraljica mati in kraljica stara mati pa sta v palači »Citra«.

— **London, 6. oktobra.** Reuterjev urad javlja iz Lizabone, da je bilo pri bojih v Lizaboni več sto mrtvih in ranjenih. Vstahi korakajo proti Marancu. Razven v Lisaboni, Letubal, Oporto ni bilo nikjer nemirov.

— **Pariz, 6. oktobra.** Pri bojih v Lisaboni je obležalo 59 oseb mrtvih, mnogo ranjenih. V Oportu je 60 ranjencev. Angleška je pripravljena priznati novo republiko, če so dane garancije za njen obstoj.

— **London, 6. oktobra.** adrnica »Amalia« je z infantom Alfonzom zapustila Cap Tascaes in bo skoro gotovo v Teniche ali Ericceji vzel na krov ostalo kraljevsko družino.

— **London, 6. oktobra.** Predsednik provizorične vlade Braga je naznanil vlastim proglašenje republike z zagotovilom, da bo nova vlada skrbela za javno varnost.

— **Boji se nadaljujejo.** — Kralju zveste čete korakajo proti Lizaboni.

— **Pariz, 6. oktobra.** Od zanesljive strani se poroča: **Boji v Lizaboni se nadaljujejo.** Kralj je na varnem na neki ladji, ki je usidrana pri izlivu reke Tajo. V provinci je večinoma vse ostalo kralju zvesto, zato je pričakovati še resnih bojev in bodo republikanci imeli še mnogo opraviti. Španski poslanik v Parizu se je izjavil napram časnika, da je večina armade ostala zvesta kralju, pač pa se je vsa mornarica pridružila revolucionarjem.

— **Pariz, 6. oktobra.** Sem so došla poročila, da je bila revolucija v Oportu hitro zadušena. **Kralju zveste čete iz mesta Oporto in drugih krajev korakajo proti Lizaboni.**

BELGRAJSKI ŽUPAN ODSTOPI.

— **Belgrad, 6. oktobra.** Belgrajski župan Kosta Glavinic (mladoradikalec) je iz zdravstvenih ozirov odstopil. Volitev novega župana bo razpisana v 20 dneh.

VLAKA TRČILA SKUPAJ. — 37 OSEB MRTVIH.

— **Gillespie (Illinois), 6. oktobra.** Dva železniška vlaka sta trčila skupaj. Pri tem je bilo 37 oseb ubitih, 20 pa ranjenih.

KOLERA.

— **Rim, 6. oktobra.** V zadnjih 24 urah je v Neapolju na novo obolelo na kolero 16 oseb, umrlo jih je 5, v neapoljski pokrajini je obolelo 15 oseb.

Razne stvari.

— **Italijanska kriminalna statistika.** Zadnja italijanska sodna statistika izkazuje, da se izvrši v Italiji povprečno v enem letu 2612 umorov in 85.593 nasilnih poškodb z nožem. Povprečno ostane 2437 napadov z nožem neznanovanih, ker zločinci niso znani. Na 100 tisoč prebivalcev pride v Siciliji 22 umorov, v Kampaniji kakor tudi v Sardiniji 17, v Kalabriji 13, v Rimu 11, v Toskani in Piemontu 4, v Lombardiji 3, v Emiliji in Beneški pa 2 umora. Na podlagi uradne statistike je bilo tekom zadnjih 30 let povprečno 100.000 nasilnih poškodb in nad 3000 umorov na leto. V 85 odstotkih je služil nož kot nasilno orožje. In to kljub temu, da se pogosto preiščejo policijsko v gostilnah in drugih shajališčih navzoči, če nimajo pri sebi nožev. Dostikrat se da manjka policajem dovolj poguma, da bi temeljito izvršili preiskave. Nosijo skoro vsi otroci, in pri periodičnih preiskavah šolskih otrok se skoro vedno najde pri 80 izmed 100 nož ali ostre žeblice. Navadno imajo noži napise: »Gorje izdajalcu!«

Grozen čin zblaznele matere. V Oberleutensdorfu se je otemnel um 36 letni Mariji Nekovar. Z britvijo je v zamačenem duševnem stanju prerezala vrat svoji šestletni hčerki Emiliji in osemletnemu sinčku Francetu. Trinajstletna hčerka Anica je preprečila, da ni usmrtila tudi desetletne hčerke Marije. Deklici sta zbežali na hodnik in klicali na pomoč. Nesrečna mati se je zaprla v sobo in tudi sebi prerezala vrat. Ko so prihiteli ljudje na pomoč, so našli tri mrljice.

Poročnik umrl vsled zastrupljenja krvi. 15. t. m. je umrl v Maros-Vasari na Ogrskem poročnik 51. pešpolka, Evgen Hirschmann, vsled zastrupljenja krvi. Poročnik Hirschmann, sin nekega dunajskega tovarnarja, je imel na vratu nek absces, ki ga pa je zanemaril. Ko je čutil hude bolečine, se je pustil operirati, a bilo je prepozno. Bil je izborni tenorist ter mu je ravnatelj dunajske dvorne opere ponujal angažma, ki ga je sprejel. S 1. januarjem je hotel opustiti vojaško službo ter se posvetiti odru. Truplo so prepeljali v Maribor.

Zastrupljen dar. Iz Roterdama poročajo: Zena upravitelja mestnega tržišča je dobila po pošti lepega fazana. Ker moža ni bilo doma, ga je pripravila za sebe in svojo mater. Obe ste umrli vsled zastrupljenja. Dognalo se je, da je bil fazan zastrupljen. Jasno je, da se je hotel nekdo maščevati nad upraviteljem tržišča.

Glede argentinskega mesa se poroča, da stane v Londonu, kamor ga ladje, ki jih je ondi v izobilju in ga pripeljejo tik pred mesto, 2 K 40 h do 2 K 60 h v našem denarju.

Zavarovanje psov. V Frankobrodu so osnovali »Delniško društvo za zavarovanje psov«. Društvo sprejema zavarovanje psov za svote nad 50 mark. Delniška glavica znaša 300.000 mark. Tako v Frankobrodu. Ali pri nas niso še ljudje zavarovani proti nezgodam in ponesrečenju.

Morilca praškega bankirja. Iz Prage poročajo: Dognalo se je, da sta morilca bankirja Kischka 33 letni natak Rudolf Hauser iz Inomosta in 31-letni Jožef Karel Hess iz Amstetna. Morilca sta pobegnili ali v Linc ali pa v Inomost. Policija ju zasleduje.

»Prodana nevesta« v Londonu. Praški listi poročajo, da je uprava londonske »Velike opere« naprosila praško narodno gledališče, naj ji inscenira »Prodano nevesto«.

Hrvaško združeno banko za Bosno in Hercegovino so 29. septembra t. l. ustanovili v Sarajevu. Nova banka je hrvaško narodno podjetje brez vsake strankarske primese ter so v ravnateljstvo izbrani možje Zajednice in Udruge; ravnatelj je dr. Nikola Mandić, njegov namestnik pa Josip pl. Vancša.

Na zagrebškem vseučilišču je bilo v minulem polletju vpisanih 1179 slušateljev. Od teh jih je na bogoslovnem oddelku 112, na pravniskem in državnoznanskem 716 in na modroslovnem 351. Iz Hrvaško-Slavonske jih je bilo 732, Ogrske 37, Dalmacije 153, Bosne in Hercegovine 134, Bolgarije 40 in ostali iz drugih delov monarhije in inozemstva.

Kolera v Galiciji. Iz Lvova poročajo: V Holatycki pri Szamboru je umrl sin posestnika Jana Lajaczkowskega s sumljivimi znaki kolere. Truplo je kmalu po smrti postalo črnkasto. Truplo so obducirali.

»Sovražniki znanosti«. Pod tem naslovom prinaša »Osservatore Romano« dne 28. septembra njemu došlo pismo učenjaka kardinala Maffi iz Pise, ki se glasi: »Med tem ko se v Rimu Cerkev in papeža psuje kot sovražnika znanosti, je podal na kongresu astronomske družbe v Vratislavi nekdo iz Vatikana, pater Hagen (edini, mislim, ki je prišel tja iz Italije) med splošnim priznanjem in občudovanjem dva nova dokaza za rotacijo zemlje ter razkazoval s pomočjo svetlobnih slik eksperimente, s katerimi se je bavil dve leti v Leoninskem stolpu (kjer je del vatikanske zvezdarne). Objavil bo svoje nove dokaze v javnosti in spomenica izbornega jezuita bo ostala ter se bo omenjala v vsaki razpravi o astronomiji in fiziki. In oni napadi? Za nje veljajo besede: Piši besede zla v prah, veter jih bo izbrisal in uničil. — Ako smatrate za primerno, priobčite to notico, ki je pravzaprav še nisem hotel izročiti, predno ni vse objavljeno. Poslal sem jo prej, ker se mi je zdelo, da je vredno eno samo dejstvo več kot tisoč besedi. — Tudi mi verujemo, da to pismo ne potrebuje nobene komentarja.

Ameriške oblasti proti pljuvanju. Pred nekoliko dnevi je policija v Clevelandu aretovala 12 oseb, ki so pljuvale po javnih prostorih, na trotoarje itd., kar je po tamkajšnjih mestnih odredbah strogo prepovedano.

Največji lokomotivi v Evropi je pred kratkim dobila Norveška. Lokomotivi bosta vozili po strmih gorskih železnicah. Vsaka lokomotiva je s tenderjem vred dolga 15 metrov ter teče na 20 kolesih.

Stolp sv. Marka v Benetkah. Z ozirom na podatke strokovnjakov se more sklepati, da bo sloviti Markov stolp v Benetkah dožidan koncem prihodnjega leta. Sedaj je stolp visok že 65-35 metrov; vsa preračunana višina stolpa pa bo 99-32 metrov. Doslej se je v stolp zidalo eden in pol milijona opeke. Povprečno dela pri stavbi 100 delavcev na dan. Doslej se je pa delalo 1500 dni, odkar so se začeli leta 1904. staviti temelji.

Poštni tat vjet. Kakor znano, je 25. julija vlomil v Lincu nekdo v poštni voz in ukradel denarno pismo s 30.000 kronami. Pred nekoliko dnevi sta vzbudila v Curihu nek mož in ž njim neka ženska, ki sta plačevala samo z avstrijskim denarjem ter zelo sijajno živela, sum, da sta ona storilca. Pri hišni preiskavi so našli v njujinem kovčku 20.000 kron v bankovcih. Možakar je od začetka trdil, da je denar zadel v loteriji. Ko pa se je izkazalo iz izpoved kot neresnična, je priznal, da je izvršil znano tatvino v Lincu. Tat je neki Ivan Fabian iz Gutaua na Zgornjem Avstrijskem.

Kako naj se pišejo zasebna pisma. Obrazci rodbinskih, prijateljskih, voščilnih, sožalnih, opominjalnih, snubilnih in drugih pisem. Sestavil Janko Dolžan. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena 1 K 40 vin., vezano 2 kroni. Priprosto človek, ki še ni več dovršenega dopisovanja, bo našel v tej knjigi zadostno izbiro pisem, ki mu bodo ob potrebi prav dobro služila in se bo pri večkratnem prebiranju te knjige kmalu navadil, da bo vedel svoje misli izražati v lepi besedi in dovršeni obliki.

Demokratska letina. Sofijski listi so priobčili razgovor, ki se je nedavno vršil med bulgarskim kraljem in nekim kmetom. Na neki železniški postaji se je zbralo več kmetov, da vidi kralja Ferdinanda, ki se je vračal z vojaških vaj. Ko se je vlak ustavil, je kralj izstopil iz svojega voza ter se jim je približal. »Kaka je letošnja letina?« je vprašal kralj nekega kmeta, vesel, da more dokazati svojo popularnost. »Demokratska!« odgovoril je kmet na kratko in nekam ostro. »Kako to demokratska?« se je začudil kralj. »No tako, Vaše Veličanstvo. « Iz začetka je obetala mnogo, a pozneje — — — ni dala ničesar!« Kralj Ferdinand je obrnil glavo, nasmejale se prisiljeno, a izpregovoril ni niti besedice več. Vsled duhovite kmetove opazke, ki je merila na sedanjo demokratsko vladno na Bolgarskem, je kralj izgubil vse veselje za nadaljni razgovor.

Sodba o nemški socialni demokraciji. Socialist Raunsay Macdonald, vodja angleške delavske stranke, priobčuje svoje vtise s kodanjskega kongresa socialnih demokratov v »Daily Chronicle« ter primerja angleško in nemško socialno demokracijo. O »impotentni nemški revolucionarni šolici« piše: »Ta stara šola ljubi z vso nežnostjo besede »kapitalist«, »proletariat«, »buržoaz«, »razredni boj« in podobne fraze, toda v praktičnem delu je brez koristi. V nadzorstvu v tovarnah, delu otrok, delovnem času in (čudno dovolj!) v političnem mišljenju o pomenu in razvoju zavarovanja in varstva delavcev potom države in strokovne akcije prednjači za pol stoletja angleška delavska stranka socialističnemu gibanju na kontinentu.«

Peš okoli sveta. »Novo Vreme« poroča dne 23. t. m., da je došel v Moskvo bolgarski časnikar K. Veličkov, ki potuje peš okoli sveta. Veličkov, ki govori osem evropskih jezikov, je odšel iz Sofije pred sedmimi meseci ter prehodil balkanski polotok, Avstro-Ogrsko, Holandsko in Nemčijo. Iz Moskve bo odšel v Perzijo, od tam pa na Kitajsko in Japonsko.

Kratka zakonska sreča. Iz Prage se poroča, da se je vdova bivšega fin. ministra dr. Kaizla, Kamila Kaizl, ki se je pred kratkim poročila s koncipistom finančne prokurature dr. Preisom, ločila od svojega moža ter vložila tožbo za ločitev zakona.

Tolstovrška slatina.

Četrt ure od Guštanja na Koroskem, je pod Tolstimi vrhom vrelce kisle vode ali slatine. Znan je kot izborna zdravilna voda že od nekdaj in ljudje si pripovedujejo o njem razne pravljice o »božjih deklicah« (vilah), ki so tukaj zajemale vodo in širom sveta zdravile ljudi z njo; o neki veliki kači, ki je bila baje kraljica kač, ki je ležala zvita ob vrelcu ter je le dobrih ljudem puščala zajemati vode, a če je prišel k vrelcu hudoben človek, je kača zažvižgala, da se je čulo skozi skale in črez bregove in takoj je prilezlo vse polno kač, ki so branile vrelce, da se mu ni mogel hudoben človek niti približati. In še več drugih sličnih pravljic je znanih o vrelcu Tolstovrške slatine. Te pravljice jasno spričujejo, da so ljudje že od nekdaj visoko čislali Tolstovrško slatino radi njene izborne zdravilne moči.

Vrelce daje le malo vode — na minuto le po dva do tri litre — a voda je oglenčev kisline polna alkalično-muriatična slatina, t. j. vsebuje zelo mnogo zdravilnih rudninskih snovi in je mnogo boljše kakor pa slatine iz vrelcev, ki dajejo sicer mnogo vode, a so slabe, rudninskih snovi prazne kisle vode. — Ze dalj časa se prodajajo pod naslovom »naravna slatina« kisle vode, katerim se pa umetno — podobno, kakor pri izdelovanju sodavice — pri- da ogljikova kislina. Kaj pomaga, če kislava voda, ko jo vliješ v kozarec, samo ali k vinu močno zašumi, t. j. umetnim potom primešana ogljikova kislina izpuhti, ko pa ostane potem le slaba, rudninskih snovi prazna voda. Tolstovrška slatina pa izvira neposredno iz skale in se steklenice polnijo kar iz skalnega vrelca. Vsakdo se lahko na mestu studenca prepriča, da se tolstovrška slatina na noben umeten način ne izdeluje, temveč da je čist skalni vrelce in zasluži tolstovrška slatina kot resnično naravno kislava voda prednost pred vsemi drugimi kislimi vodami, kojih mnoge so umetnim potom napravljene, ki sicer močno šumijo, a so le slabe, rudninskih snovi prazne vode.

Gospodarstvo.

g Živinoreja. Ravno kar je izšla v »Katoliški Bukvarni« knjiga o govedoreji, katero je spisal g. deželni živinorejski in mlekarški nadzornik Legvart. Knjiga je obširno opremljena s krasnimi slikami in obsega vse dele moderne govedoreje in je spisana na najnovejši znanstveni in praktični podlagi. Poleg splošnih živinorejskih zakonov opisuje pisatelj rejo bikov, krav, mlade živine, porod in ravnanje z živino pri porodu, krmljenje, o pašnikih, pasme, o hlevih in o zboljšanju hlevov, uredba in delovanje živinorejskih zadrug in knjigovodstvo živinorejskih zadrug. Knjiga je zelo pripravna za uporabo o predavanjih, za bralna društva, kmetijske in gospodinske šole in za živinorejske zadruge. Legvart je med našim ljudstvom dobro znan in priljubljen večak v kmetijstvu; večji del dežele je imel priliko, slišati njegova izvrstna predavanja, katere je sedaj spisal v knjigo. Takšne knjige še dosedaj Slovenci nismo imeli. Knjiga se lahko naroči v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
5	9. zveč.	738,9	10,0	sr. jvzh.	jasno	
6	7. zjut.	40,3	8,8	„	p. oblač.	1,3
	2. pop.	41,5	11,0	moč. svzh.	oblačno	

Srednja večerajšnja temp. 11,1°, norm. 12,2°.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 5. oktobra

Pšenica za oktober 1910	10,26
Pšenica za april 1911	10,48
Rž za oktober 1910	7,38
Rž za april 1911	8,10
Koruza za september 1910	5,57

2 učenca

za mizarsko obrt sprejme takoj **Ivan Kuhar, Vižmarje št. 69**, pošta Št. Vid nad Ljubljano. 2913 3

Gostilniška koncesija

se odda v najem. 2906 4

Prodaja se tudi nekaj **zabojev za žito (žitnice)**. Povpraša se pri gospej **Louise Lassnik, Ljubljana** Wolfova ulica 1.

Organist in cerkvenik

prosi **službe** na majhno župnijo. Dotičnik je zmožen tudi podučevanja v zasilni šoli. Nastopil bi v sv. Mihelu. Naslov v upravnistvu »Slovenca«. 2678 2

Dobro ohranjen 2930

pianino

se ceno proda na voglu sv. Petra ceste, vhod Radeckega ceste št. 2, I. nadstropje.

BERNHARDINEC

čistokrvn, 6 mesecev star, okoli oči črn, po životu bel, z rjavimi lisami, dolgodlak, se proda pri **lu. Kranjcu na Št. Ilju pri Veljenju**, Stajersko. 2927 3

Pletene srajce

hlače, jopice in nogavice za moške, ženske in otroke v veliki izbiri pri **Miklavžu, Ljubljana, Medarska ulica**. 2799

Vedno velika zaloga klobukov, kakor tudi čepice lastnega izdelka

POZOR!

Kupuje kože vseh divjačin po najvišjih dnevnik cenah.

Se priporoča za izdelovanje kožuhov vseh vrst, kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov. V zalogi ima vedno veliko izbero vseh vrst kožuhovine. Sprejemajo se popravila vseh v to stroko spadajočih predmetov. Izdeluje se vse po najnižjih cenah.

J. Wanek Ljubljana, Sv. Petra cesta 21.

H. SUTTNER
Ljubljana Mestni trg

urar, prva največja domača
exportna tvrdka ur, zlatnine
in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška var-
stvena znamka

„IKO“

* **Knjiga o lepem vedenju.** (Spisal Urbanus.) »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je izdala »Knjigo o lepem vedenju«, ki obsega obširna in zelo pregledno nujana navodila, kako naj se vede preprost človek ali izobraženec v rodbinskem, družabnem in javnem življenju.

Knjiga je bila že davno potrebna in bo brez dvoma ustrezala svojemu namenu. Vsak človek namreč — naj bo še tako izobražen — zaide pogosto v neprijeten položaj, da ne ve, kako naj se napram gotovim osebam in družbam obnaša, da napravi dober vtis; kajti ravno zunanja oblika, s katero kdo nastopa, je velikanskega pomena v življenju. Človek si s svojim vedenjem povzdigne ali pa podkoplje ugled.

Lepo obnašanje sicer ni toliko plod razuma in poduka, kakor vzgoje in srca, vendar pa vsak človek potrebuje tudi nekaj praktičnih navodil. S tega stališča moramo v resnici z veseljem pozdraviti navedeno knjigo in vsak naj smatra za svojo narodno dolžnost, da ji pripomore do vstopa v vsako rodbino. Vsak se bo iz knjige mnogo naučil in našel v nji obilico zlatih nauk. Knjiga ima dvojno kazalo in je z natančnim abecednim kazalom pregled knjige zelo olajšan.

Knjiga se dobi v »Katoliški Bukvarni« in stane fino vezana, na posebnem papirju izvod 4 krone. — O tej krasni in prepotrebni knjigi prinese naš list v kratkem obširno oceno.

* **Slovenske narodne pesmi.** Odmevi naših gajev. II. zvezek. Za moški, mešani, deloma za ženski zbor priredil prof. Marko Bajuk. — Zbirka, katera je ravnokar izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne«, obsega deset raznih narodnih napevov in jo bode naše ljudstvo brez dvoma z veseljem pozdravilo in seglo po teh lepih napevih, ki so izšli iz narodnega srca. Gospod prireditelj je iste prav lepo harmoniziral in priredil tako, da je v vsaki pesmici navadno druga kitica solo s spremljevanjem zbora. Vsem pevskim zborom so ti zares lepo harmonizirani napevi gotovo dobro došli in jih istim kar najtopleje priporočamo. Cena lično v platno vezani in razločno tiskani, v zelo priročni žepni obliki je 1 K 40 v in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. — V kratkem prinese naš list obširno oceno te zbirke, ki jo sestavlja pripoznani širokovnjak.

Vsakdo si lahko nabavi ceni
21/2 kg težki **pisalni stroj**
„**Standard Folding**“
iz aluminija; jako priročen za pisarno kot potovanje, ker ga je možno zložiti in dati v malo kaseto.
Trpežna konstrukcija. Cenike in razkazovanje stroja zahtevajte od **zaloge Standard Folding**
Ljubljana, Turjaški trg 4, II. n.

Kurzi efektov in menjic.
dne 5. oktobra 1910.

Skupna 4% konv. renta, maj—november	9310
Skupna 4% konv. renta, januar—julij	9310
Skupna 4-2% papirna renta, februar—avgust	9670
Skupna 4-2% srebrna renta, april—oktober	97
Avstrijska zlata renta	11525
Avstrijska kronska renta 4%	9310
Avstrijska investic. renta 3 1/2%	8320
Ogrska zlata renta 4%	11120
Ogrska kronska renta 4%	9155
Ogrska investicijska renta 3 1/2%	8090
Delnice avstrijsko-ogrsko banke	1868
Kreditne delnice	66350
London vista	24004
Nemški drž. bankovci za 100 mark	11755
20 mark	2350
20 frankov	1908
Italijanski bankovci	9460
Rublji	254 1/2

Srednja ali manjša specerijska ali galanterijska **trgovina**
se prevzame. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Trgovina« št. 100. 2886

Posestvo v Sneberjih št. 27, 30 mernikov posestve, hiša, njive, travnik, gozd in drugo gospodarsko poslopje se proda. Več **Fr. Vrečar**, Sneberje 1, p. pove lastnik, D. M. v Polju.

Izdajatelj: **Dr. Ignacij Žitnik.**

A. Lukič Ljubljana, Pred škofijo 19
priporoča po znano nizkih cenah

obleke za jesen in zimo

najmodernejše površnike in pelerine za gospe in dečke. Vedno najnovejša konfekcija za dame in deklice. Strogo solidna postrežba.

Vinski trgovci — pozor! 2888

Odda se takoj lepa prostorna, okrog 25 metrov dolga, hladna na **Zaloški cesti**, kakoršne ni kmalu dobiti. Klet je 5 minut oddaljena od užitninske (transito) meje ter je praktična zveza z električno železnico. Za transport sodov izven kleti je preskrbljena jako praktična vpenjača. Istotam se odda več **transito-skladišč** in več lepih **stanovanj**. Več pove g. Hinko Privšek, trgovec na „Friškovcu“ v Ljubljani.

Naznanilo preselitve!

Anton Šarc, Ljubljana, Šelenburgova ul. 5
Knaflcova ulica 2

priporoča svojo popolnoma novo urejeno **prodajalno** kot: zalogo baževine, švicarskih vezenin, doma izdelanega perila za gospe in **Opreme za neveste** lastna, gospode. **Opreme za neveste** vzorna šivalnica, pralnica in likalnica je za ogled na razpolago.

Blago znano dobro, cene kar le megoče najbolj nizke.

A. KUNC
VELIKA IZBERA OBLEK

Vsakovrstne obleke, površniki, suknje, deška oblačila.

Lastni izdelki!

Velikanska zaloga blaga za izdelovanje oblek po meri.

Strogo solidne, stalne cene.

Telefon št. 291. 2514

LJUBLJANA: DVORNI TRG 3

Ešvegersko sivo in rdeče
Marzeljsko
Angeljnov

Milo

Priporoča tovarna
Pavel Seemann
Ljubljana 1661

Služba organista in cerkvenika se razpisuje na Vačah pri Litiji. Plača po dogovoru. Oženjeni imajo prednost.
Nastop 24. oktobra t. l. Župni urad Vače.

Hiša s prodajalno
je radi bolezni **naprodaj** in tudi skoro nova prodajalniška **oprava** na Glavnem trgu št. 98 v Novem mestu. Več se izve istotam pri **O. Springerju.** 2905 3—1

Za žene in dekleta 2796 (19)
je lepo sukneno in modno blago v veliki izbiri v nad 40 let obstoječi gvanthi trgovini. **R. Miklauc, Ljubljana** Stritarjeva ulica št. 5.
Vzorci na zahtevo poštne prosto.

Vino po ceni.
Zakaj kupiti vino v gostilni po 50—80 vinarjev liter, ker se dobi pri **Josipu Maljavac**, pošta in postaja **Roč v Istri**, čno (rudeče) franko vsaka železniška postaja na Kranjskem po **38 vinarjev** liter in se ga more naročiti tudi samo 56 litrov. 667 100—1

Vsak lahko dobi
tako iz mesta, kakor z dežele
zlatnino
kot zlate in srebrne žepne ure in verige, prstane, uhane itd.
na obroke
pri zlatarju
J. Vecchiet
v Ljubljani, naspr. glavne pošte.
Cene zmerne. Postrežba točna. 2714

2 kleparska pomočnika
sprejme takoj v trajno delo proti dobri plači
Ivan Rojina 2901
klepar
Ljubljana, Prešernova ulica 44.

Železnato vino

lekarja Piccolija v Ljubljani, c. in kr. dvorni založnik, papežev dvorni založnik, vsebuje za **slabokrvne in nervozne osebe**, za blede, slabotne otroke, lahko prebavljiv železnat izdelek. Polovična steklenica K 2—. Poštni zavoj (3 steklenice) franko zavoj in poština, stane K 6'60. Naročila po povzetju. 3281

Čebelno-voščene in stearinske **Sveče**